

ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358

Anul XVII • Nr. 231 • noiembrie 2025 • editat de ECOSTAR 21 prin INTOL PRESS • www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

- **PĂRINTELE ARHIMANDRIT VENIAMIN MICLE...**
† VARSANUFIE, Arhiepiscopul Râmnicului pag. 1
- **ARHIMANDRIT VENIAMIN MICLE (NECROLOG)**
Mircea GUTĂU pag. 1
- **EVENIMENT UNIC DESFĂȘURAT LA MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN NÜRNBERG...**
Ion-Marius TATOMIR pag. 2
- **TABĂRA LITERARĂ „DE AMICIȚIA” 2025**
Zenovia ZAMFIR pag. 2
- **ARHIM. VENIAMIN MICLE A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ (1939-2025)**
Redacția CULTURA ARS MUNDI pag. 2
- **ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - EDIȚIA A X-A 2025**
Petre CICHIRDAN pag. 3
- **ZIUA LIMBII ROMÂNE, SĂRBĂTORITĂ LA DRĂGĂȘANI**
Ana VASILE pag. 3
- **VĂMILE VREMURILOR NOASTRE...**
Mihai SPORIȘ pag. 4
- **DISCURS DESPRE CULTURĂ (XIV)**
Gheorghe DEACONU pag. 5
- **SĂDIND PE TĂLPILE CERULUI ARIPI DE CÂNTEC**
Ilie GORJAN pag. 6
- **DIN REVISTE LUATE... ȘI-NE REVISTĂ DATE...**
Mihai MUSTĂȚEA pag. 7
- **IUBIREA - CEA MAI DULCE-AMARĂ DILEMĂ!**
George VOICA pag. 8
- **ECOUL CLASICISMULUI. BACH, HAYDN ȘI MOZART SUB BAGHETA LUI LIVIU CONDRIUC**
Cristian Ovidiu DINICĂ pag. 8
- **CUVINTE RĂSFĂȚATE ÎN ORAȘUL VIILOR**
Ion NÂLBITORU pag. 9
- **NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI (VI)**
Gheorghe STANCIU OPĂTEȘTI pag. 9
- **MARIUS MIHAI CROITORESCU: „MISIUNE ÎN KENYA”**
Simion PETRE pag. 10
- **INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ BAT-O VINA...**
Leontina RUS pag. 10
- **ȘOPĂRLELE RINOCER**
KIS Peter pag. 10
- **DIALOGURI**
M. SPORIȘ pag. 11
- **ORIGINEA LITERARĂ A POEZIEI EMBLEMATICE DIN ÎNCHISORILE COMUNISTE...**
Ionuț ȚENE pag. 12
- **MUZICIENI ROMÂNI - NOIEMBRIE**
Emil MANZUR pag. 12
- **VASILE BLENDEA, PICTOR AL BISERICII „SFÎNȚII ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ȘI ELENA” DIN CIUNGET, VALEA LOTRULUI**
Pr. Nicolae MOGA pag. 13
- **PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA**
Mircea GUTĂU pag. 14
- **EVENIMENTE CULTURALE ÎN CASCADĂ...**
Ana VASILE pag. 14
- **PRIMĂRIA ORAȘULUI HOREZU**
Nicolae SĂRDĂRESCU pag. 15
- **LECȚIE DE GRAMATICA ARTELOR LA PERSONALA SANDA AURELIA**
Marius DRĂGHICI pag. 16
- **TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE**
Ana-Maria LAZĂR pag. 16

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

PĂRINTELE ARHIMANDRIT VENIAMIN MICLE, DUHOVNICUL MĂNĂSTIRII BISTRIȚA A TRECUT LA CELE VEȘNICE (18 NOIEMBRIE 2025)

În seara zilei de luni, 17 noiembrie 2025, Părintele Arhimandrit Veniamin Micle, duhovnicul Mănăstirii Bistrița din Arhiepiscopia Râmnicului, a trecut la cele veșnice, la vârsta de 86 de ani. Slujba de înmormântare va avea loc vineri, 21 noiembrie 2025, de la ora 12.00, la Sfânta Mănăstire Bistrița.

Model de statornicie și viață cuvioasă

Părintele Veniamin Micle s-a născut la 7 iulie 1939, în satul maramureșean Plopiș-Șișești, în familia cu șase copii ai binecredincioșilor săi părinți Eudochia și Timoftei.

A urmat primele clase la șolile din Plopiș, Făurești și Căvnic, între anii 1946-1953. La Satu Mare a studiat un an la Școala Medie Tehnică Mecanică, apoi la Liceul „Mihai Eminescu” din aceeași localitate.

Deși politica ateistă a vremii milita pentru depărtarea tinerilor de Biserică, a descoperit viața aleasă a slujitorilor lui Dumnezeu și, urmându-și vocația, la 11 noiembrie 1954 a mers la Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia-Maramureș, unde s-a așezat duhovnicește sub îndrumarea vrednicului de pomenire arhiepiscop Justinian Chira (starețul de atunci al obștii monahale).

Făcând ascultare de părintele său duhovnicesc, a studiat la Seminarul Teologic din Cluj între anii 1955-1959, unde s-a distins între cei mai sârguitori la învățătură și evlavioși elevi. Om de rugăciune și de aspră nevoință ascetică, la 19 iulie 1958 a fost călugărit și a primit numele Veniamin. Începuturile vieții monahale au fost dificile, marcate de prigoana atee.

În anul 1959 a absolvit Seminarul Teologic ca șef de promoție și a fost admis la Institutul Teologic din Sibiu, însă i s-a interzis continuarea studiilor teologice, a fost alungat din mănăstire și obligat să se angajeze la un atelier de pictură și confecționat rame în orașul Dej, unde a urmat cursurile Școlii Populare. La intervenția starețului Justinian, a fost reprimat la Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia și a fost hirotonit ierodiacon la data de 20 decembrie 1959, apoi ieromonah (a doua zi). Întrucât multe dintre parohiile din Maramureș fuseseră văduvite de slujirea preoților, sub ascultarea părintelui său duhovnicesc a săvârșit sfintele slujbe și o bogată activitate pastoral-misionară în parohiile vacante Vima Veche, Mașca, Fânațe, Căpâlnic, Suci de Sus.

În anul 1962, cu binecuvântarea episcopului Teofil Herineanu, a reluat cursurile universitare, pe care le-a finalizat în 1966, examenul de licență având tema „Conștiință pre scurtă a Istoriei bisericești de Samuil Micu”, sub îndrumarea Pr. Prof. Sofron Vlad, rectorul Institutului Teologic din Sibiu. La recomandarea acestuia, s-a înscris la cursurile de doctorat de la Institutul Teologic din București, Secția Practică, specialitatea Omiletică și Catehetică (1966-1968), unde a pregătit teza: „Problemele prediciei creștine în vremea noastră”. Ca doctorand, a obținut de la președintele francez Charles de Gaulle o bursă pentru Teologia Ortodoxă Română, la Facultatea de Teologie Catolică din Strasbourg (1968-1971).

După întoarcerea în țară a fost numit profesor la Seminarul Teologic Special din Curtea de Argeș (1971-1972), apoi asistent la Catedra de Omiletică și Catehetică a Institutului Teologic din Sibiu, delegat și împuternicit pe lângă Institutul Teologic Ecumenic „Tantur” din Ierusalim (1973). În aceeași perioadă și-a aprofundat studiile teologice în Grecia și Spania.

A fost propus pentru demnitatea de episcop-vicar la Arhiepiscopia Sibiului, însă autoritățile atee i-au interzis această slujire și l-au transferat la Seminarul Teologic din Mofleni (Craiova), ca profesor de franceză, engleză, rusă, filosofie, logică, ecumenism și istoria religiilor. Fericitul întru adormire și de veșnică pomenire patriarhul Teoctist Arăpașu, ca mitropolit al Olteniei, i-a acordat rangul de protosinghel la 22 martie 1975.

Apreciat fiind de Patriarhul Justin Moiescu, la data de 1 septembrie 1977 a fost numit director al Seminarului Teologic din București și profesor de omiletică, iar prin aprobarea Sfântului Sinod Bisericii Ortodoxe Române a fost hirotesit arhimandrit.

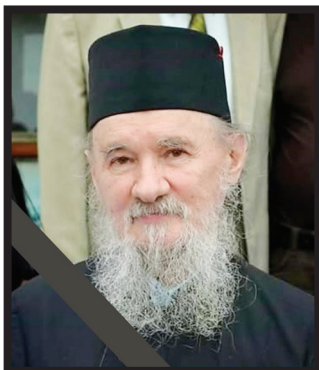
La vârsta de patruzeci de ani a renunțat la activitatea didactică pentru a-și dedica viața, întru totul, rugăciunii, fapt pentru care s-a retras la Mănăstirea Cozia. Cunoscut pentru preocupările distinse pe plan cărturăresc și pentru zelul său misionar, a fost numit eclesiarh al Catedralei episcopale din Râmnicu Vâlcea, unde a slujit între anii 1982-1984.

(Continuare în pag. 2)

† Varsanufie,
Arhiepiscopul Râmnicului

Arhim. VENIAMIN MICLE (1939 - 2025)

Necrolog

Părintele arhimandrit Veniamin Micle, Cetățean de Onoare al municipiului Râmnicu Vâlcea din anul 2009, a plecat dintre noi după o neostenită trudă în slujba Ortodoxiei și a istoriei monahismului din țărâmul binecuvântat cu astfel de preoți extraordinari care este Oltenia de sub Munte. După o viață de slujire neîncetată și o activitate deosebit de prolifică în domeniul editorial, părintele arhimandrit Veniamin Micle își va găsi veșnica odihnă în Ceruri, lăsând în urmă, pe lângă durerea dispariției, amintirea de neșters a unui adevărat stâlp al Bisericii Ortodoxe Române.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!
18 noiembrie 2025

Mircea GUTĂU,
Primar

EVENIMENT UNIC DESFĂȘURAT LA MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN NÜRNBERG: „CARAVANA IUBIRII FĂRĂ FRONTIERE”

Într-un cadru solemn și profund emoționant, Mitropolia Ortodoxă Română din Nürnberg a găzduit un eveniment cultural de excepție, intitulat „Caravana Iubirii Fără Frontiere”. Manifestarea a reunit într-un spirit de unitate și dăruire români din diaspora și personalități marcante ale culturii române. Evenimentul, desfășurat într-un cadru exclusivist, a adus împreună nume sonore ale vieții culturale românești, printre care s-au numărat: Zenovia Zamfir – scriitor, Mihai Bodogan – artist cultural, Delia Sârbu – publicist, Mioara Ohîi – poet, Maria Nicolae – publicist, Ionela van Rees-Zota – fondatoarea Centrului Cultural Româno-German din Nürnberg, poet, scriitor și jurnalist.

Evenimentul s-a bucurat de prezența binecuvântată a Înaltpreasfințitului Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, care a transmis un mesaj profund despre iubirea fără granițe, unitatea prin cultură și valorile spirituale ale neamului românesc. „Caravana iubirii Fără Frontiere” nu a fost doar un eveniment cultural, ci o veritabilă punte între inimi și suflete, o celebrare a identității românești în diaspora. Atmosfera a fost marcată de emoție, recunoștință și un profund respect pentru tradițiile, valorile și patrimoniul spiritual românesc. Evenimentul a fost realizat cu sprijinul și implicarea activă a Asociației Dacia e.V. din Nürnberg, organizație care susține în mod constant proiectele dedicate promovării culturii și identității românești în spațiul german. Organizat într-un cadru intim și select, evenimentul a fost dedicat exclusiv românilor din diaspora care continuă să promoveze cultura, credința și limba română peste hotare. A fost un moment de înălțare sufletească și un exemplu viu că iubirea, cultura și credința nu cunosc granițe.

Correspondent: **Ion-Marius TATOMIR**

TABĂRA LITERARĂ „DE AMICITIA” 2025

Zenovia ZAMFIR

În perioada 24-29 iunie 2025, Timișoara a fost gazda unui eveniment deosebit – Tabăra Literară „De Amicitia” 2025! Sub coordonarea doamnei scriitoare Mariana Moga, evenimentul a reunit oameni de cultură din întreaga lume: membri ai Uniunii Scriitorilor din România, jurnaliști din Uniunea Jurnaliștilor Profesioniști din România dar și scriitori din țară și din diaspora – Republica Moldova, Italia și Irlanda : Maria Vaida, Marioara Vișan, Carmen Tania Grigore, Daniel Luca, Maria Nițu, Nicolae Bălțescu, Simona Mihuțiu, Mirela Ianuș Dinga, Marinela Belu Capșa, Zenovia Zamfir, Lili-ana Ghiță Boian, Nicolae Toma, Pandele Jianu, Marian Martin – solist, Dan D. Gîrjoabă, Adriana Șerb, Nastasica Popa, Viorel Birtu Pîrăianu, Ștefania Petrov, Luminița Postolache, Vali Șerban, Trăistaru Luminița, Ina Dumitrescu, Dorin Ștefănescu, Mihaela Oana Leonte, Georgeta

Prodan, Aura Nicoleta Lupșescu, Doina Bonescu, Sofia Codin, Anca Iulia Beidac, Dorina Măgărin... Programul a fost unul complex și fascinant, cu conferințe, lansări de carte, vizite de documentare și concursuri literare, culminând cu o ceremonie de decernare a premiilor.

Un moment special a avut loc la Biserica Sănmihaiu din

județul Timiș, unde, în prezența unui peisaj emoționant și în umbra chipului Patriarhului Justinian Marina, doamna Zenovia Zamfir, reprezentanta Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” Vâlcea, a coordonat Cenaclul Taberei. Ea a prezentat volumele „Caravana iubirii fără frontiere, Maica Domnului, nădejdea noastră” și „Înfrățiți prin cuvânt. Uniți prin cultură”, o adevărată sărbătoare a literaturii și a prieteniei! Artiștii Maria Brădean (studentă la arhitectură) și Pandele Jianu au încântat publicul cu privesne minunate. Un alt moment de neuitat a fost vizita la Muzeul de Artă al Catedralei Mitropolitane din Timișoara, unde Maica Filoteea ne-a ghidat prin colecțiile impresionante de icoane, manuscrise și obiecte de cult, într-un spațiu deosebit de primitor.

Mulțumiri speciale doamnei Mariana Moga, care a felicitat colectivul Bibliotecii Județene Vâlcea pentru activitățile extraordinare ce promovează cultura la nivel național și internațional!

ARHIM. VENIAMIN MICLE A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ (1939 - 2025)

Dumnezeu să-l ierte!...S-a ridicat la cer un mare prieten al creștinilor, un mare om de presă, un mare prieten al Culturii vâlcene...Nu va fi șters din caseta redacțională a Intol Press decât atunci când această presă va dispărea! Contribuția Arhimandritului Veniamin Micle de la Mănăstirea Bistrița la nemurirea culturii vâlcene este fără egal! Fie-i ușoară țărâna stelară care-i va acoperi trupul de demn urmaș al lui Adam!...al lui Macarie!...al lui Mihail Moxa!...și al lui Udriște Năsturel!...(Redacția *Cultura Ars Mundi*)

PĂRINTELE ARHIMANDRIT VENIAMIN MICLE, DUHOVNICUL MÂNĂȘTIRII BISTRIȚA A TRECUT LA CELE VEȘNICE (18 NOIEMBRIE 2025)

(Urmare din pag. 1)

Cu mult curaj și neclintită nădejde în ajutorul lui Dumnezeu, a susținut demersurile pentru ca în vechea ctitorie a boierilor Craiovești, Mănăstirea Bistrița, care se afla sub administrarea Ministerului Muncii, să fie reaprinsă candela rugăciunii și reluată tradiția monahală. Statronic în acest demers, împotriva multor încercări de descurajare, părintele Veniamin a reușit această reparație morală pentru Mănăstirea Bistrița, care, timp de un sfert de veac, a fost văduvită de prezența și rugăciunea monahilor.

Căutător încă din lumea aceasta a frumuseții veșnice din Împărăția Cerurilor, părintele arhimandrit Veniamin Micle a dorit nu doar redarea strălucirii duhovnicești a Mănăstirii Bistrița, ci și înființarea unui centru de restaurare și conservare a bunurilor de patrimoniu, icoane și cărți vechi, amenajarea unui muzeu al tiparului românesc, amenajarea noii biblioteci și a sălilor de lectură, deopotrivă cu restaurarea stăreției și a chiliilor.

În anul 1992, Mănăstirea Bistrița a primit obște de maici, cărora arhimandritul Veniamin Micle le-a devenit părinte duhovnicesc, cum, de altfel, a fost și pentru aceia care i-au încredințat tainele sufletești pentru povățuire și dobândirea vieții veșnice.

Dorind să îplinească cu fidelitate virtuțile monahale și să descopere în viața și slujirea sa darurile lui Dumnezeu și dragostea față de Biserică, și-a dedicat ultimii ani ai vieții rugăciunii lângă bolnița călugărilor isihasti din vechime, reînviind astfel tradiția isihastă a Mănăstirii Bistrița. Deopotrivă, a oferit măsura cunoașterii dobândite din tezaurul învățăturii creștine și, printr-o acerbică preocupare pentru cultură, știință și istorie, a oferit culturii române peste 100 de volume de teologie, cărora 400 de studii, articole, predici și exegeze biblice.

A trecut la cele veșnice în seara zilei de 17 noiembrie, în chilia sa, în stare de trezvie și rugăciune, pregătit pentru a trece hotarul cel de taină, spre întâlnirea cu Arhiereul Cel Veșnic, Mântuitorul Hristos, Calea, Adevărul și Viața.

Îl rugăm pe Dumnezeu să așeze sufletul său în ceata cuvioșilor și în lumina Preasfintei Treimi!

Veșnica lui pomenire, din neam în neam!

Cu părințești binecuvântări pentru toți cei îndurerați de plecarea părintelui,

ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - EDIȚIA A X-A 2025

Petre CICHIRDAN

Vineri 07 noiembrie 2025 în orașul Băbeni - Vâlcea, la Casa de Cultură „Dragoș Vrânceanu”, edilii orașului, elevi și cadre didactice ale Liceului au sărbătorit a X-a ediție - 2025 a Zilelor Liceului „George Țărnea” din această localitate. La 10 km spre sud, în com. Șirineasa, în urmă cu 80 de ani, s-a născut una din gloriile poeziei românești postbelice, George Țărnea (n. 10 noiembrie 1945, Șirineasa - d. 02 mai 2003, București) și care a absolvit acest liceu în anul 1964...George Țărnea a fost de profesie poet, fiind printre puștii artiști de geniu care a trăit din arta poeziei - datorită unui talent scriitor prin care și-a uimit contemporanii. Alături de Adrian Păunescu, George Țărnea a fost poetul care a trăit intens clipa, dar a și servit interesele unor instituții de faimă, așa cum a fost Televiziunea Română, ori clasa politică conducătoare a timpului, respectiv perioada post 1978...A colaborat cu toate instituțiile de presă, a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România, în anul 1972, pentru ca în două rânduri să fie premiat!...premiul de creație originală „Vâlcea artistică”, ediția I pentru poezie, 1974, și premiul de poezie pentru volumul „Scrisori de ficare zi”, 1980 acordat de Uniunea Scriitorilor Craiova...Pentru noi, rămnienii, George Țărnea este o amintire frumoasă, odată, publicând și colaborând des cu ziarul „Orizontul”, dar, mai ales, pentru anul 1968, când la o *Întrunire* a profesorilor de limba și literatura română din toată țara sau numai din Oltenia, de la Palatul Culturii Râmnicu Vâlcea, actualul Tribunal, George a fost invitat și a recitat o poezie de dragoste (urma cursurile Universității București - Facultatea de Filosofie). O amintire pentru subsemnatul, care, la aceeași *Întrunire*, am fost invitat din partea elevilor să citesc în fața profesorilor o poezie din volumul meu samizdat, „Transfigurări”, Ed. Sus Arta (personală) din care am citit poezia „Soră de caritate”... În acel an a luat ființă în jud. Vâlcea, Societatea Județeană Cultural Artistică a elevilor care a avut o filială la Drăgășani, unde președine a fost numit Nicolae Velea; la Râmnic, municipiu de județ, fiind președinte Constantin Poenaru și mai apoi subsemnatul...

La a X-a ediție 2025, din această lună am fost invitat la Băbeni de prietenul și colaboratorul nostru scriitorul Nelu Barbu, conducătorul Cenaclului Literar „Dragoș Vrânceanu”, și ținem să-i mulțumim pe această cale fiindcă am asistat, la o manifestare sobră și foarte interesantă, în plus am fost cucerit de noua viziune de scenă, a ansamblului de copii 5-11 ani care mi-a amintit de ansamblul folcloric de copii condus de Iurie Levicic, din Cernăuți, pe care l-am ascultat și urmărit pe viu în anul 2017, după care acesta a venit și în România în cadrul schimburilor culturale cu Școala Populară Românească din Cernăuți după ce Primăria Horezu s-a înfrățit cu Primăria Orașului Hotin din Ucraina. Ansamblul de copii condus de directorul Casei de Cultură „Dragoș Vrânceanu”, Pr. Emil Rădulescu a impresionat publicul prezent într-o sală, parcă la indigo, precum s-a întâmplat în 2017 cu

copiii românilor din sala de la Cernăuți...50 de copii cântând la unison „Cântă cucu-n Bucovina”...

O sală foarte frumoasă din care au lipsit însă două proiectoare de lumină, pentru a fi realizată o luminozitate mai bună, care să ajute la realizarea unor fotografii și filme de calitate. În deschiderea Zilelor Liceului „George Țărnea” au fost prezentate gazdele și colaboratorii care au organizat manifestarea (de la stânga spre dreapta, în fața scenei): prof. Nelu Barbu, prof. Emilia Petrică, inspector Amalia Boari (Centrul de Creație), preot Emil Rădulescu - director al Casei de Cultură „Dragoș Vrânceanu”, Ștefan Bîzic - primarul Băbeniului, inspector Mihaela Deaconu (Centrul de Creație), inspector general școlar Mihaela Andreianu, prof. Lidia Munteanu (Director Liceul George Țărnea), prof. Simona Ciocan și inspectorii școlari: Larisa Nițu, Elena Trăistaru și Ramona Iacob.

Doamna prof. Lidia Munteanu a deschis manifestarea, după care a dat cuvântul doamnei inspector general, domnului primar, doamnei Mihaela Deaconu care a transmis auditoriului mai multe informații legate de concursurile zonale și naționale la care au avut rezultate excepționale elevii vâlcani. În continuare domnia sa a invitat-o pe Mioara Ohii să vorbească despre George Țărnea și pe președintele cenaclului literar „Dragoș Vrânceanu”, Nelu Barbu ca să-l prezinte pe poetul din Șirineasa și activitatea cenaclului, precum, și, să prezinte revista literară „Semn” editată de Clubul umoriștilor „Nichi Ursei”, nr 4/2025, revistă care până în perioada pandemiei a fost realizată de poetul George Achim plecat prea devreme dintre noi! Iată, evenimente literare care se petrec la Băbeni, evenimente, parte majoră din activitatea culturală literară a acestui județ, renumit, și care ocupă nordul Olteniei; deosebit de renumit din moment ce pe aici au trecut spre capitala Daciei, pe Olt, cohorte romane care după ce au cucerit-o au transformat-o în Provincie Romană, ceea ce a însemnat foarte mult pentru Europa de acum 2000 de ani!...Să nu uităm că după 1500 de ani de la cucerirea Daciei, la Ganga, lângă com. Căineni - Vâlcea, austriecii Imperiului Sfânt Romano German, în anul 1717, au scris în piatră despre construirea (spargerea muntelui) Viei Carolina, aici în *Dacia!* pentru ca să se facă legătura între Europa Centrală și Europa de sud est (n.n. din memorie)! Spectacolul care a urmat, oferit de copiii între cinci și 11 ani conduși de pr. Emil Rădulescu, și care a constat într-un ritual al dansului, de dimensiuni impresionante a avut menirea unei mărturisiri fără precedent și foarte utilă acestui moment istoric, contemporan, faptul că nordul Olteniei după secolul XVIII a fost puternic migrat de o parte de populația din Mărginimea Sibiului care i-a creat acestei părți de lume, nordul Vâlcei, statutul de poartă de intrare

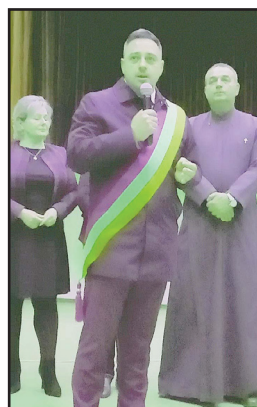

dinspre Valahia -Țara Românească - în Transilvania, vechi principat central european, unul dintre cele mai valoroase din bătrâna Europă, chiar din lume!... Loviștea și nordul Vâlcei, nou Canaan cu fire de legătură excepționale cu nordul Moldovei, așa numită, ca și Oltenia, de către austrieci, Bucovina! ...Simbolul revărsării copiilor pe scena din Casa de Cultură „Dragoș Vrânceanu”, atâtor copii, a fost o scenă generică, chiar o declarație, că Băbeniul din Vâlcea poate trăi o reală renaștere...culturală!

Manifestarea de la Băbeni de Zilele Liceului „George Țărnea” a mai cuprins pe lângă intervenția cantautorului Dan State, proiecția unui film despre istoria Liceului, autor profesor Elena Bădițoiu și o intervenție literară a copiilor elevi din clasa a XI-a din care doamna profesor Iuliana Linte i-a evidențiat pe elevii: Stegăroi Denisa, Grozavu Denisa, Ionete Medeea și ȘogorAdelina... La sfârșitul manifestării i-am cerut cunoscute-i noastre mai vechi cunoștințe de la Cenaclul din Călimănești, poeta Iuliana Linte, să ne transmită celor de la Cultura Ars Mundi câteva impresii de la această întâlnire cu domni profesori și elevi de la Liceul „George Țărnea” din Băbeni: „Mă numesc Iuliana Linte, și suntem la Zilele Liceului, a 10-a ediție. Din start trebuie să apreciem activitatea doamnei profesor Elena Bădițoiu care ne-a prezentat acest minunat istoric al Liceului George Țărnea. Trebuie apreciată activitatea profesorilor de limba și literatura română, de limba franceză și engleză, care s-au ocupat de eseurile și poemele dedicate lui George Țărnea, precum și cele scrise de poet... Acești profesori se numesc: Daniela Ghebăruș, Agnes Sporea, Iuliana Linte, Silvia Popescu. Trebuie apreciată activitatea preotului Emil Rădulescu pentru realizarea programului artistic desfășurat astăzi la această Casă de Cultură, precum și activitatea profesorului Nelu Barbu pentru activitatea de cenaclu literar...

NOTA: Doritorii pot urmări secvențe video de la această manifestare pe Video Arhiva sau You Tube cu titlurile:

- COPIII 5- 11 ANI DIN BĂBENI LA ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - EDIȚIA A X-A 2025
- ȘTEFAN BÎZIC ȘI IULIANA LINTE LA ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - EDIȚIA A X-A 2025
- NELU BARBU LA ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - EDIȚIA A X-A 2025
- MIHAELA DEACONU ȘI MIOARA OHII LA ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - EDIȚIA A X-A 2025
- MIHAELA ANDREIANU, LIDIA MUNTEANU, MIHAELA DEACONU, AMALIA BOARI LA ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - 2025
- MIHAELA DEACONU ȘI ELEVII CAMPIONI LA ZILELE LICEULUI „GEORGE ȚĂRNEA” - 2025

VĂMILE VREMURILOR NOASTRE...

Mihai SORIȘ

Toamna lui 2025 se pregătea de prăznuirea... Arhanghelilor. O ploaie mocănească- neapărat... *venită de la Cluj*, în spusa celor ai locului de pe Valea Oltului!- imediat după vecernia pentru Sf. Voievozi încețoșase culmile înconjurătoare. Agenda telefonului ... cu de toate, adunase propria ploaie de mesaje. Aleg din multele, într-o obișnuință exersată, apelul lui Petre, *tartorul* Intol Press-ului, care mai mereu în crizele de timp ale multelor chemări, sigur îmi semnala o urgență. După binețea cu... la mulți anii zilei din calendar, îmi dă veste: „Mi-a sosit de la Cluj, de la Titel Zărnescu o carte cu dedicație pentru tine. Cartea, editată la NAPOCA STAR, în 2025, poartă, cu data 26. Oct. (Sf. Dumitru.), salutul și cred că pentru Sf. Mihai, patronul numelui tău, este darul potrivit...”. Curiozitatea, la aflarea titlului: „Românul Găgăuz din Vama Veche” și obligația să dau un răspuns pentru darul primit, îmi va fi grăbit citirea, cu recitare și reveniri la fapte mai vechi, consemnate în agende.

Darul primit, „răvaș istoric și reportaj istoric cu personaje care au trăit sub comunism”, l-am înțeles ca pe o cerere de ecou, din partea-mi, ca de la un fel de *gică contra*, în etichetarea multora, adică un *nudist* și eu, care nu poate să se ascundă sub torentul fățarnic al aprobărilor de formă, precum atâția aplaudaci, yesmeni, dalda!/iști. Da, prietene, încerc să mă fac ecou, un altfel de ecou decât cel al prefațatorului cărții, Eugen Cojocar (prietenu tău clujean, care se declară produs al *mentorului* care i-ai fost la *boema literară* a Clujului!). Acesta reamintește cititorilor opera ta, într-o adăugare continuă, neobosită prin vremea noastră cu vămi schimbătoare. După cum valurile, vânturile și-au potrivit sensurile în alternanțele pendulului, perioadele cu nopțile și zilele tale, (în)duratele cu răsărit și apus, le-ai trăit contrariile cu ochii mai atenți, să suplinească atenuarea zgomotelor ciudate. Nu mai repet constatările documentate de omul de litere. Rețin din finalul prefeței vorbe citate, care sugerează menirea cuvântului scris, să devină inspirație peste timp, după ce va fi fost suflare articulată de viață cu sens. Cuvintele tale scrise: *nu sunt de ... adio, ci de revedere înaintea lui Dumnezeu!* Am aflat despre ele sonor (voce sosită prin eter, apoi le-am văzut scriptură!). Pot ele?, oare? să își dea înțelesul dacă nu te găsesc acasă, adică în cunoștință de cauză? Aceea pe care doar cu ochii minții proprii și cu propria bază de date, de fapte, cu referințe creditate apriori, poate vedea prin cețurile inerente?

Da, prietene Constantin Zărnescu, cartea cu o epistolă venită de la Cluj, de ziua mea *m-a găsit acasă!* Prin *acasa* dobrogeană, de câțiva ani, îmi făcusem un obicei să trec cu misiuni asumate, mai mereu în căutare de mai limpede, uneori ca evadare din corsetul prea multelor poveri – numește-le veșminte ca podoabe care să te ascundă, uneori să te ia de minți. La liturghia Arhanghelilor, din cauza fumului de prea luminări toxice, și vorbe aranjate unor supunerii pământene, îmi venise de un leșin adormitor să nu le fiu martor! Este nevoie, mi-am zis imediat, de adevărul limpede și dus în mințile aerisite prin știința aceea specială a omului care, pe ocolite, știe să spună cele incomode... bine rău! Rămăsesem cu datoria unui răspuns la scriptura ta... trimisă în dar, așa că mi-am grăbit respirația de mai curat, să pot da ecoul tot prin scriptură. Spunem aici, dintr-un început că ne-a plăcut prefața cărții, rezonanți constatrilor de acolo, dar că acordul cu tine, prietene Titel, are alte reglaje, pe care baștina și generația noastră aproape comune, impun acel altceva, cred aici, necesar a fi cunoscut. Editasem mai demult, în colaborare cu fratele mai mare, ori strigând singur (acel *gică contra* amintit!): „Spiritul Civic” (4 volume) și „Strigăte din pustiu”, care în societatea în disoluție entropică, venind după Revoluția unora și Contrarevoluția altora (așa ca la alba-neagra a punctelor de vedere, față-n față, negociind *adevăru*!), nu se preocupa decât de prăpastia care se adâncea și risipea centrifugal... păreriile – toate, dar toate mari *adevăruri*, unele chiar trecute în monitoarele oficiale, ba și în constituția cu ceața ei, precum vâlul lui Isis! Cine să mai asculte?, să mai citească?, să se dumească și din cele aflate de la martorii oculari?, că albele erau negre, că unii eroi erau negativi, iar condamnații fără judecăți valabile puteau fi chiar oameni de bine? Cine se aseamănă se adună... însă! Mulți dintre oltenii Olteniei de sub munte, vor fi urcat pe Calea lui Traian, dinspre Vâlcea la Cluj-Napoca și vor fi înțeles repede instituționalizarea, pe bune, a romanității noastre, în ciuda unui dacism anacronic local (impus și religios, nu doar ideologic de răsăritul pravoslavnic al Romei... muscale!) și foarte agresiv și azi în cu-

loarea lui... suveranistă. Între ambasadorii vâlceni, pe lângă: Valeriu Anania (ajuns Mitropolit al Ardealului... de nord, la Cluj), fam. Al. Florin Țene /în întregul ei! Președinte al Ligii Scriitorilor, Tudor Traian Savu (scriitor/Călimănești), Prof. Univ. Alexandru Stănescu, scriitor Petre Petria (Loviște), cu Constantin Zărnescu, prietenul nostru, mă observasem pe aceeași lungime de undă a ideilor despre devenirea neamului, a importanței simbolurilor din slujba identității (vezi ... lupa capitolină, *ziua zilelor*/1.Dec. 1918), a documentării la fața locului, departe de baștină, pentru identificarea esențelor întemeietoare, etc. Să ne amintim, în trecere, că prin 1999, o subversivă întâmpinare a Papei Ioan Paul al II-lea, la București, se „întâmplă” chiar la Cluj Napoca, unde se lansa cartea ca un protest: „Marele Atentat al Apusului...” ca o insistență în creditarea Romei vechi... moscovite, la concurență, cu Roma nouă/romano-catolică. În prim plan... alți vâlceni de-ai noștri, prea daciști și duși de minți... mai ascunse! Câtă înverșunare nu adusesse Uniația/vezi ramura greco-catolică și neîmpăcarea, vădită și azi în societatea românească, inclusiv în asincronul dintre instituțiile publice (ale binomului Stat-Biserica națională!). De ce privesc, oare?, diferit ... *răsăritul și apusul* geo-politic și confesional... statul și biserica lui cea mare? (BOR...ul?). Se adevărește și meteo că ploile care vin de la Cluj, pot fi roditoare, mai mereu, dar și cu grindină distrugătoare când strigoi, mereu din neam, încurajează crivățul și respirația ideologică siberiană, ori cu virusurile cernobălului, greu vindecabile (vezi evenimentul, chiar cel cu... *Atentatul*, venit torențial și întâmplător (!!!) chiar înaintea marelui eveniment care aducea la o liturghie comună pe Papă și un Patriarh al Bisericii Ortodoxe, din fericire cel al României, să i se netezească țării, drumurile proiectelor de țară: NATO și Uniunea Europeană! Am trecut, imediat, în opoziție acestor... strigoi, când m-am dumirit că fusesem supus unei iradierii ciudate, de cei ce îl răstălmăceau pe Dumitru Bălașa și îl foloseau pe contrasens. Tu, Titel, tot la NAPOCA STAR, Cluj, chiar în anul centenar, 2018, dăruiai: „ROMA sorgintei noastre”, căreia, tot printr-o scriere („Roma milenară, o problemă astăzi?” Ed. INTOL PRESS, Rm. Vâlcea, 2021) îți confirmam eficiența cercetare a ta, cu 7(șapte) drumuri la Roma, și neostoita atitudine publică, pentru promovarea Lupei Capitoline, atât de nepopulară în „regat”, în comparație cu Transilvania. Remarcam pe atunci, valabil și pentru cartea primită acum în dar: „Scriitorul Constantin Zărnescu antrenat în disputa istoricilor, în plină desfășurare pe câmpul de bătălie daco-roman, încearcă să dea credit științific celor canonice, adică acreditării oficiale/apelând și la romanul care are valoarea lui adăugată în liantul ficțiunii și face din arida poveste a specialiștilor, una mai inteligibilă celor mulți și prea divizați de *avocații* cauzelor, și ei specialiști în divergență.” Mai spunea scriitorul, despre romanul din 2018: „roman non/convențional... oral (audio) vizual...”

Imaginile albumului personal, din cartea de dar, comentate de parcă am fi de față, fac din scriptură clipă vie, trăire a momentului care întregeste gol-goluțul nud, care nu poate ascunde nimic. Când am citit cartea primită, aveam în mine felul de-a vedea și a povesti ale lui Titel, iar chipul lui, și al alor săi, amplificau mesajul... Despre eroii cărții/ ca interlocutori ai unor reportaje- cunoscuți biografic și de prefațator, voi fi constatat că își joacă rolul unor personaje generice, adevărați purtători de straie, *textiliști*, vremilor cu vămile lor. Locul ales este scena, ca un portativ al semnelor... la capătul pământului, cu hotarele schimbătoare, cu du-te vino-ul valurilor de tot felul. Exodul elitei... ne/spovedite ideologic, afirmată prin hulitul occident, dar cu dorul acasă... la vremea înserării, pe malul mării își primește eroul unei realități incontestabile. Apoi pe cea convertită întru latinitate, departe, o face eroină unui proces contaminant cum este românitatea latiniei extrem orientale, pe țărnuț cel mai estic. Le-a dat numele eroilor, unele care aieva rămân, spirite veșnice, dincolo de... Apus: Paul Miron și Elsa Luder. În cartea cu viață fiind scrise, povestea le coboră în legendă, mit să le salveze duhurile... Pentru memoria însuflețirilor de după vor fi lăsat simțurilor vremelnicele urme: precum: *casa cu olane*, biserica creștină, iar acolo departe de baștină, pe unde au viețuit exilul, vor fi fon-

dat... biblioteca la Freiburg ca un cuib viu, unde se adună și azi semințe românești puse-n așteptarea germinărilor cu folos. Reluăm aici prezentarea eroului principal, făcută de autor: „... savant romanist german de origine română, PAUL MIRON, care publicase la Freiburg, o monumentală revistă științifică periodică: „DACO-ROMANIA”, apoi... „se vorbea despre Paul Miron, parcă pe șoptite, cu ușile închise, fiindcă se afla în exil... din iulie 1944, mereu fugărit de ocupantul rus, urmărit pentru antisovietismul și anticomunismul său”. Scoaterea din ascunderea nefericitului index al exilului, a personalității germanului-român, Paul Miron, cu toate serviciile lui în slujba culturii neamului și ale statului în căutările de sine, este un gest de mare onoare și o dovadă că orientarea proeuropeană, încă înainte de ruperea cortinei, s-a făcut cu mari eforturi în așteptarea sorocului.

Lămuritoare mărturia nemțoaicei... Elsa Luder Miron - devenită prin căsătorie și prin simțire româncă – privind cețurile de dinaintea ruperii cortinei și funcționarea sub ascundere a îngerului păzitor, prin labirintul Minotaurului... roșu. Spune Elsa, acum interlocutor reportajului... mult după ruperea cortinei: „Eu m-am educat (fiind sub vizorul... securității s.n) să nu judec lucrurile, nici doar în alb, nici doar în negru”. În ceea ce privește „Monumenta Linguae Dacoromanorum” în 25 de volume, realizată de Paul Miron, ca editor și Elsa ca redactor șef (lucrare *impunătoare* și *monumentală* în zisa autorului... reporter!), doamna Elsa spune: „Povestea acestor trude e teribilă, pentru că e începută de Sextil Pușcariu la Cluj, în România Mare și interzisă la Moscova, prin legea comunistă a învățământului din 1948 (...)/ tipărint-o și gândind-o, pe mai departe, în folosul civilizației românești, originar latină pe mai departe. Unde? În Germania!” Aflăm aici și despre întrebările

pe care prin 1988, chiar biserica noastră națională și le pune, dar și despre ajutorul acordat de ierarhii înalți ai vremii (vezi Iustin Moiescu! /oamenii din prejmă se întrebau: „De ce nu facem noi toate reeditările astea?”/cu trimitere la autorii ocultați, precum și Sextil Pușcariu s.n): „De ce o fac în Germania transfugii?” La jubileul, celor trei veacuri al Bibliei de la București (1688), prin medierea internațională societățile biblice de la Geneva și Stuttgart, vor fi căpătat dreptul să tipărească și retipărească Biblii în România, chiar la București. Aflăm că în 1993, *DacoRomania*, interzisă în 1948, intra oficial, în patrimoniu în arhivele Universității din Cluj-Napoca. Prin aceste actualizări... romanul propus este și document, la îndemâna celor în căutare de modele, prin diplomație, ba chiar și pe la ICR-ul aservit... prea politicului și unor interese secundare. Amintesc aici că în lunile din urmă, prietenul Petre (cel cu grija Intol Pressului) mă informa că articolele noastre de atitudine, din revistele vâlcene, sunt sosit și ele în amintitul... *cuib* de la Freiburg! Folosim cuvântul *cuib*, trecut la indexul unor viziuni, aici ca omagiu adus Reginei Maria, care cu o sută de ani în urmă începuse zidirea Balcicului, cu acel *cuib liniștit* -sinteză a sacralității și mesajal ecumenismului fără frontiere, etnice, religioase, tocmai într-un loc al unui amestec istoric de cultură și spiritualitate, într-un mozaic omenesc... special. Mi-am amintit de *Cuibul* Mariei, regina românilor, devenită prin adopție româncă adevărată, constatând-o pe Elsa Luder Miron, în... *casa cu olane*, din Vamă o altă inimă românească ce pulsează încă, cele tainice ale limbii române studenților lumii, cu atâtea graiuri.

Spuneam aici că mesajul, sosit de ziua numelui, m-a găsit acasă! Cu câteva luni în urmă fusesem pentru întâlnirea anuală a Lirei Litoralului, la „Cap Aurora/Mangalia”, unde un Ovidiu, contemporanul Roșca, slujitorul trăirilor tradițiilor profunde ale românilor, ține hangul ritmicității ascunse... venind din străfunduri, cu revărsări acum în largimea lumii fără bariere (să le numim vămuiri geo-politice!). Fără bariere ! Îi mărturisim aici lui Ovidiu Roșca că i-am descifrat proiectul cu... *Caravana Folclorică*, pusă-n mișcare prin țară, apoi purtată și pe la Roma, să amintească Columnei lui Traian, de Trofeul de la Adamclisi și de mărturia cronicarilor că... *de la Râm ne tragem*. La mîginea lumii exilul celui Publius Naso, încă își numește fiii locului Ovidiu- cărora le-a dat în grijă, Ponticele și tainele atâtor Metamorfoze... necesare! *Oamenii recentți*, între care reporterul Titel (autorul cărții cu multe rosturi, nu doar a unui jurnal personal!) și animatorul cultural Ovidiu, la milenii distanță dau viață ritmurilor, descifrează miturile cu noua așezare (tainică, *eternă reîntoarcere*, i-ar fi spus Mircea Eliade!).

(Continuare în pag. 6)

DISCURS DESPRE CULTURĂ (XIV)

CULTURA COMUNITĂȚII ȘI INSTITUȚIILE RESPONSABILE PENTRU EDUCAȚIA PERMANENTĂ – OBIECTIV AL APARTENENȚEI NOASTRE LA CULTURA EUROPEANĂ

Gheorghe DEACONU

Mă apropii de finalizarea serialului meu publicistic privind managementul culturii comunității. Înainte de a contura o posibilă sinteză, dedic acest „episod” celei mai importante, dar celei mai oropsite categorii de instituții publice de cultură, atât înainte, cât și după 1989, adică și sub dictatură, și în democrație, indiferent de „orânduiri” și guvernări. Mă consider capabil să fac această „paralelă”, pentru că am lucrat, în domeniu, în ambele perioade avute în vedere. Mai mult, la începutul anilor ,90, am fost implicat, în calitate de consilier la Ministerul Culturii și, apoi, ca director al Centrului Național de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare, în regândirea statutară și în reprofilarea funcțională a acestei categorii de instituții, cunoscută, în literatura de specialitate și în practica managerială, sub sintagma generică de „așezăminte culturale”: cămine culturale, case de cultură și, mai nou, centre culturale. Încă din prima zi de „slujbă”, în 1990, în ministerul de resort, m-am confruntat, dramatic și dureros, cu prejudecata primei conduceri postdecembriste a Ministerului Culturii, potrivit căreia aceste instituții erau compromise, întrucât fuseseră „instrumente” ale Festivalului Național „Cântării României”. În plus, elitiștii, exponenții „culturii majore” stigmatizau aceste instituții, pentru că aparțin așa-zisei „culturi minore”, considerându-le consumatoare – în raport cu cele profilate pe patrimoniul conservat și arta cultă, acestea reprezentând, ați înțeles, „cultura majoră” și fiind creatoare de cultură.

Trecând peste judecarea „în bloc” și condamnarea propagandistică, la comanda politică, a fenomenului cultural predecembrist, în genere a comunismului – am încercat, în premieră, pe țară, o evaluare lucidă, critică, selectivă a festivalului, la zece ani după căderea cortinei, în cartea-dialog cu Ion Soare („Vocație și devenire”, vol. I, 1999) – trebuie să punem lucrurile la punct: (1) „instrumente” ale „Cântării României” au fost nu numai modestele așezăminte culturale din teritoriu, ci și marile instituții culturale, de rang național, care, ele, în primul rând, dând „exemplu”, s-au înhamat la „carul” cultului personalității; (2) ideea că instituțiile patrimoniale și cele profilate pe arta cultă sunt, prin excelență, creatoare, pe când cele aparținând „culturii de masă” (sintagmă cu iz ideologic a regimului comunist) sunt, prin definiție, consumatoare de cultură, este falsă și tendențioasă, dacă recunoaștem că adevărata cultură națională se edifică pe temelia localismului creator; (3) în fine, prejudecata că arta cultă, profesionistă este, din start, superioară culturii populare și artei de amatori este nocivă pentru ființa spirituală a identității naționale. De altfel, concluzia mea, ca om de cultură din provincie, după eșuata experiența managerială la nivel central – și aceea care m-a determinat să pun punct „aventurii bucureștene” – a fost tocmai aceasta: CAPITALUL NU-I PASĂ DE ȚARĂ – și nu numai în cultură! „Centralii” cred că numai acolo, în București, se poate produce cultură autentică și valoroasă, convingere primejdioasă pentru strategia de dezvoltare culturală a României pe termen mediu și lung. Atât de agresivă devenise aversiunea esteților și elitiștilor de la „Centru” față de termenii „popular” și „amator”, încât erau voci autoritare, chiar decidente, care cereau eliminarea acestora din limbajul oficial, inclusiv din titulatura unor instituții (lucru care s-a și întâmplat: în anii ,90, școlile populare de artă au fost rebotezate „școli de arte”). În primii ani ,90, cuvântul „amator” a fost substituit, propagandistic, cu termenul „neprofesionist”, ceea ce constituia, evident, o gafă de înțelegere și abordare a dinamicii fenomenului în incriminată perioadă predecembristă: dincolo de emprenta ideologizantă a sistemului și de slujirea cultului personalității – ambele fiind expresii ale dictatului politic –, dacă se poate reproșa ceva real animatorilor culturii de masă și artei de amatori care au activat înainte de ,89 este tocmai abdicarea de la standardele axiologice, alunecările neprofesionale – amatoriste și diletantiste. În ceea ce ne privește pe noi, cei care am lucrat, în Vâlcea, după 1968, în domeniul „îndrumării” (alt termen prohibit după 1989) creației populare și a artei de amatori, ne-am condus după credința: **Da, ne ocupăm de amatori, dar trebuie să lucrăm cu profesionalism!** Și ne-am străduit, atât cât s-a putut (dar nu și cât ar fi trebuit) să rămânem credincioși acestui principiu. Și poate că și această conduită va fi contribuit, pe temelia acumulărilor valorice ale mișcării artistice locale din sec. al XX-lea, la edificarea primelor instituții profesionale de artă cultă din Vâlcea, în

primii ani ,90. Nu prevedeam atunci, că, printr-o paradoxală dinamică, profesioniștii îi vor trăda și abandona pe amatori, adică pe vrednicii lor înaintași, pe ziditorii edificiului artistic al comunității, așa cum am arătat în episodul anterior.

Dar „răul” a pornit tot de la „Centru”: în pofida argumentelor și străduințelor noastre, ale celor care lucram, la începutul anilor ,90, în direcția de resort a ministerului, nu s-a putut consfinți un statut clar și ferm al unităților culturale din teritoriu. Au fost „convingători” nu specialiștii, ci noii politrucii, cei care susțineau, pe de o parte, că așezămintele culturale (căminele culturale, casele de cultură) au fost „instrumente” ale „Cântării României” și care, odată cu sistarea festivalului, și-au pierdut, vasăzică, „obiectul muncii”; pe de alta, fiind considerate, cum spuneam, „consumatoare de cultură”, aceste unități culturale nu merită să fie finanțate de la bugetul de stat. Practic, după 1989, pentru această categorie de instituții, ale „Țării de Jos”, nu s-a schimbat, legislativ, absolut nimic, perpetuându-se regimul de autofinanțare din perioada comunistă. În ceea ce privește prima acuză, ignoranța și lipsa de bună credință a susținătorilor erau transparente: căminele culturale nu erau o „invenție” a regimului comunist, ci făceau parte, prin predecesoarele lor, cercurile culturale, din temeinica tradiție haretiană și beneficiaseră, în perioada interbelică, de fundamentarea conceptuală, metodologică și pragmatică a Școlii Sociologice de la București. Să subliniem în treacăt că ambele „mișcări” – haretismul și gustismul – s-au bucurat, în Vâlcea, de receptivitate și chiar de efervescență. În ceea ce privește a doua prejudecată, trebuie să recunoaștem că, în raport cu școala, cu educația, cultura a fost, după 1989, categoric dezavantajată: în timp ce Ministerul Educației / Învățământului și-a apărât, din punct de vedere instituțional, în continuare, rețeaua, până la ultima școală din teritoriu (mă rog, între timp, unele școli, din cauze demografice, s-au închis), Ministerul Culturii a abandonat rețeaua din teritoriu, adică „Țara”, lăsând unitățile culturale, nu numai în ceea ce privește baza materială și finanțarea, ci și sub aspect funcțional, la dispoziția autorităților locale. Singura categorie de instituții de cultură din teritoriu care au beneficiat, în primele decenii postdecembriste, de un statut demn, decent au fost bibliotecile publice, dar, în ultima perioadă, și soarta acestora depinde de bunul plac al primarilor, consecințele fiind cunoscute, inclusiv în Vâlcea. Diagnosticul este transparent: la 35 de ani de la cotitura istorică din 1989, cultura din România se confruntă cu o stare de lucruri dezechilibrată, nedemocratică: Capitala și marile centre culturale din țară (de regulă, orașele reședință de județ) dispun de structuri și resurse (relativ consistente, dar și acestea, tot mai amenințate de austeritatea economică) favorabile unei vieți culturale cât de cât intense și variate. În schimb, comunele și orașele, chiar și unele municipii (să nominalizăm, pentru Vâlcea, municipiul Drăgășani, care a fost, în trecut, un puternic centru cultural, astăzi „respirând” cultura numai prin Biblioteca Municipală) au devenit, sub privirea impasibilă, iresponsabilă a primăriilor și consilierilor, locuri în care, din punct de vedere cultural, „nu se mai întâmplă nimic”, ici-colo, câte o „serbare tradițională”, și aceea cu ofertă suburbană și miză electorală... Acest diagnostic, care amenință viitorul cultural al comunităților locale, mici și mijlocii, reclamă un singur tratament: ÎNAPOI LA SPIRU HARETI ÎNAPOI LA DIMITRIE GUSTI!

Să coborâm, însă, pe terenul concret al Râmnicului, al centrului de județ. Odată cu înființarea Teatrului de Stat „Anton Pann”, s-a desființat Teatrul Popular și, împreună cu el, și instituția care-i asigura logistica și finanțarea, Casa Municipală de Cultură, una dintre cele mai productive și mai performante instituții de profil din România. De 35 de ani, municipiul nostru nu mai are un așezământ cultural propriu. Din 1990 încoace, Municipalitatea crede că Filarmonica și cele două teatre (unul, „Ariel”, fiind administrat chiar de Primărie) suplinesc, funcțional, absența fostei case de cultură. Se amăgește, bineînțeles, pentru că: (1) instituțiile producătoare de spectacole și concerte au o funcționalitate educativă restrânsă, limitată la educația estetică, ele urmărind să facă din spectatori doar buni consumatori de artă; (2) trădând și abandonând mișcarea artistică de amatori din sânul căreia s-au coagulat, profesioniștii noștri și-au secăt „fântâna” de talente și și-au închis „școala” de modelare a publicului; totodată, au privat comunitatea de dreptul de a avea o instituție publică proprie de cultură, cu funcție educativă multiplă; (3) pasarea acestei funcționalități unei asociații nonguvernamentale s-a dovedit neproductivă și

chiar păgubitoare: Forumul Cultural al Râmnicului, care funcționează sub patronajul și cu sprijinul Primăriei, s-a străduit, într-adevăr, cu eforturi constante, să suplinească atribuțiile unui așezământ cultural, dar n-a reușit – și nici nu putea să reușească, pentru că nu dispune(a) de resursele profesionale, materiale și financiare necesare; în plus, Forumul, asumându-și „salahoria” culturală a municipiului, și-a subminat îndeplinirea propriilor obiective și deziderate statutare, pentru care a fost constituit cu aproape 25 de ani în urmă. Conchizând asupra așezămintelor culturale locale, dintre cele patru case de cultură pe care le avea înainte de 1989, municipiul Râmnicu-Vâlcea nu mai are niciuna, nu numai ca instituții, dar nici ca spații culturale: fostul „Palat al Culturii” (în care au funcționat, succesiv, Casa Municipală și Casa Armatei) a revenit Justiției, proprietarul de drept, iar Casa Sindicatelor și Casa Tineretului – edificii construite cu bani publici – au dispărut de pe „harta” culturală a orașului. De bine, de rău, Casa Sindicatelor mai găzduiește, din când în când, câte un spectacol venit în turneu, dar Casa Tineretului a izgonit și filiala Bibliotecii Județene... În fine, Arhiepiscopia Râmnicului are un „palat al culturii” propriu, din care, în anii 2006-2007, cu binecuvântarea P. S. Gherasim, am încercat să fac o „instituție”, un centru cultural viabil și productiv, dar inițiativa mea l-a deranjat tocmai pe consilierul cultural al Episcopiei; de-atunci, „palatul” a rămas o „firmă” și o „locatie” de evenimente, doar atât...

Și totuși, stimați cititori, de ce mă „înverșunez” să pledez – și nu de ieri, de azi – cauza înființării și funcționării unui așezământ cultural propriu al Râmnicului, în condițiile în care, în oraș, funcționează atâtea instituții publice de cultură – municipale sau județene. Credeți, probabil, că este un „moft”, un „fix” sau, mai rău, un „reflex” al sistemului cultural comunist... Sunteți, desigur, liberi să credeți ce vreți! Dar și eu, ca profesionist al culturii, cu o experiență managerială de peste 55 de ani de activitate, sunt liber să declar că mă simt dator să atrag atenția autorităților locale asupra dreptului comunității noastre la educație continuă, permanentă. Vreți și argumente? Iată-le: (1) Apartenența țării noastre la Uniunea Europeană: educația permanentă a constituit una dintre componentele procesului de integrare a României în Uniunea Europeană, fiind inclusă în **Acquis-ul comunitar**, cap. 18 – **Acquis-ul comunitar în domeniul educației, formării profesionale și tineretului**, subcapitolul **Învățarea pe întreg parcursul vieții**, cu următoarea argumentație: „Aplicarea conceptului de învățare pe întreg parcursul vieții aduce beneficii și societății, și persoanelor, ca urmare a creșterii competitivității acestora, a dezvoltării personale și a creșterii potențialului de angajare, mijlocul fiind de a asigura accesul populației de toate vârstele la diferite forme de educație.” (2) Moștenirea autohtonă în materie, reprezentată, în prima jumătate a sec. al XX-lea, de cele două mișcări naționale de educație permanentă – haretismul și gustismul –, care, prin concepție și acțiune, erau sincronizate cu viziunea și practica europeană în domeniu. (3) Incorporând aceste experiențe, dar și tradiții mai vechi, care coboară până în perioada premodenității românești – conceptul „folosului de obște” și paradigma renașterii spirituale, precum „pasărea Phoenix”, cultivate de luminații cărturari ai sec. al XVIII-lea –, viața culturală a Râmnicului, a Vâlcii a stat permanent sub semnul aspirației locuitorilor la autoeducație și la împlinirea personalității. Totalizând, subliniez dreptul râmnicenilor, al vâlcenilor la cultură, dar nu numai în ipostaza de **consumatori de cultură**, ci și, mai ales, în calitate de **creatori de cultură**. Or, creativitatea este de neconceput fără autoeducație, fără educație continuă, educație pe tot parcursul vieții. Iată de ce susțin necesitatea înființării și funcționării unei instituții – CENTRUL CULTURAL AL RÂMNICULUI –, profilat pe nevoile și trebuințele spirituale ale comunității, în mod expres pe educația permanentă a tinerilor, a adulților în general. Acest „centru” multifuncțional ar putea deveni principalul operator de elaborare și implementare a unui întreg PROGRAM DE EDUCAȚIE PERMANENTĂ – girat și finanțat de autoritățile județene și municipale și realizat în parteneriat cu toate instituțiile publice de cultură și cu organizațiile nonguvernamentale de profil. Un program cultural și educațional pentru secolul XXI, având drept obiectiv formarea, educarea și modelarea noilor generații, configurând o viitoare, dezirabilă, comunitate vâlceană, nu numai prosperă economic, ci și avansată cultural – cultivată, educată, civilizată și, prin excelență, creativă.

SĂDIND PE TĂLPILE CERULUI ARIPI DE CÂNTEC

Ilie GORJAN

Editată sub îngrijirea scriitorului Ioan Barbu și coordonarea directorului Bibliotecii județene, Remus Grigorescu, cartea poetului Felix Sima, Icoane și versuri pe fibră de lemn (Editura Antim Ivireanul, Râmnicu-Vâlcea, 2014), se înscrie în rândul numeroaselor valori culturale vâlcene și ale literaturii române.

„Și sufletu-mi să se deschidă-/ Cum ai deschide-o cărmidă.../ ”Cu aceste mirabile cuvinte pornește la drum talentatul poet Felix Sima, drum presărat cu versuri memorabile, de o frumusețe apropiată de sublim, însoțite de icoane superb meșteșugite de însuși Felix Sima, dar și de o pleiadă de artiști plastici, prieteni sau cunoscuți de-ai autorului (enumerăți în prefața cărții), care adaugă valoare la versurile indiscutabile din punct de vedere literar.

Poetul Felix Sima își atinge corzile sufletului aflat sub șaua timpului și din rezonanța lui rezultă lacrimi născute din umbrele vieții: „Plânge un copil afară./ O fi mama lui amară?/ Dar nu-i mama lui amară.../ Plânge un copil în țară.../ O fi pâinea ei amară?// Plânge un copil în râu.../ E copil sau este grâu?/ E Ion sau e Ioană?/ E copil sau e icoană?// ”

Tematica icoanelor care ilustrează cartea este diversă, predominând chipul Fecioarei Maria cu Fiul, Iisus Christos, îngeri, dar și chipuri de sfinți ca Antim Ivireanul, Constantin și Elena, Sf. Gheorghe ș.a., însă această tematică este în strictă consonanță cu versurile poetului în conținutul cărora este prezentă îndumnezeirea cu toate fibrele ei astrale: „Ceară curată-/ Mână de Tată./ Icoană în ramă-/ Mână de Mamă.../ Între Ceruri și Pământ:/ Porumbelul-Duhul Sfânt,/ Am uitat să cred în ploaie,/ Sfânt Ilie...Nicolae.../ Sfinții mei trecuți prin rouă.../ Parcă ninge...parcă plouă.../ Parcă nu am fi mai mulți/ Drepti, romantici și descuți...// Chiar de-i pici cu seu și ceară,/ Sfinții vin iară și iară...// ” sau ”Fă, Doamne, curcubeie și mari bucurii/ Atuncea când, pe fruntea noastră, scrii!// Fă, Doamne, curcubeie și mari bucurii/ Atuncea când, cu viața noastră, scrii!// Fă, Doamne, curcubeie și mari bucurii/ Atuncea când, cu mâna noastră, scrii!// ”

Felix Sima nemurește cuvintele în construcții poetice ce poartă în ele os de lumină și muguri de iubire: „Astăzi, mai încearcă-ne:/ Pe pereți ne arătai/ Ochiul între cearcăne,/

Fetele crescând pe cai...// Trandafir cu lemnul trist,/ Pe un prag de ieri, de azi,/ Poartă-mi vorba că exist/ La oameni subțiri și brazi...// ” Deși poetul afirmă că „Nu îmi găsesc cuvântul,/ Cuvântul e mormânt!”, cuvintele pentru el sunt bucurii ascunse cu care jonglează în fel și chip, aruncând pe scena poetică bijuterii muzicale din care un folkist talentat poate realiza capodopere: „Azi vreau și muzică și vin,/ La ceruri să urcăm pe sfori,/ Știind că, totuși, e un chin/ Să fii cu mințile în nori...// Azi vreau și muzică și vin,/ Uimit de toate câte sunt,/ Știind că, totuși, e un chin/ Să ai picioare pe pământ...// ”

Ochiul lumii, nuntit pe pragul infinitului, îi lacrimă poetului tendința spre împlinirea dansului literelor în sfera absolutului: „Mi-e tare dor de-o poezie/ Care să spună tot ce sunt,/ Ce merg, ce fac în lumea vie,/ Precum în cer-și pre pământ.../ ”Cu Dumnezeu în suflet, Felix Sima sădește pe tălpile cerului aripi de cântec, iubindu-și setea de liniște nouă: „Rugăciuni în slavă noi îți scriem, Doamne/ și le rostim zilnic, întorcând la foi./ Ținem posturi lungi cu pâine și poame/ Să ne ții lumina, verde, pe altoi./ sau Scrie-mi, Doamne, psalmii florilor de gheață/ pe ferestre lucii, să îi pot citi./ Ia-mă în tărie, ține-mă în brață,/ mângâie-mi obrazul, nu mă rătăci.”

Crezul pentru uman, pentru simplu, dar și pentru celest, îi oferă poetului posibilitatea să citească în lumea vie pagini pline de realism, de umbre și lumini sub steaua timpului: „Vântul suflă-n geamuri, lemnele sunt ude,/ au rămas în vatră scrumul și cenușa,/ apa rece-n vadră, gura fără sunet,/ nimenea în noapte nu-mi deschide ușa...// Dacă latră câinii-lupii nu au stare,/ dacă vine ursul-toate tac în cor/ și mă las pe-o parte și mă las la vale,/ sunt în gheara nopții și în voia lor...// ”

Corolarul acestor minunate versuri nu poate fi decât propria apreciere a poetului din prefață unde spune că: „această lucrare a fost provocată, îndemnată și adunată în timp, între marile mănăstiri ce ne înconjoară ținutul pe care conviețuim, venind/plutind prin văzduhul Domnului, cu ale noastre oase/prin oase trecând, pre când Cuvântul se născuse și nu se murdărise, pe când Cuvântul era verb și era verde, iar sarea pământului era în lacrima Domnului/ care se scurgea în Lacrima Omului..”.

Felix Sima, rod al pământului și cântecului vâlcean, el însuși cântec de Olt, pășește pe fruntea cuvintelor și își poartă mantia de lumină a vieții cu icoane și lacrimi în mâini pătate cu soare.

VĂMILE VREMURILOR NOASTRE...

(Urmare din pag. 4)

Schimbarea la față a meduzelor de beton, refacerea hotarului dintre țărșm și mare, în plină primenire la Cap Aurora și pe întreg țărșmul cu numele zeilor olimpieni, îmi sugera o grijă sporită pentru vindecarea de năravuri... cu o altă promisiune a schimbării la față, a unei treceri printr-un deșert fără cărări și prea învolburări de pulbere. Amintim aici că Ovidiu din Pontul tomitan de azi, în serviciul lui Public find, tocmai își va purta Caravana Folclorică și prin Grecia să povestească zeilor Olimpului de casele lor estivale de pe litoralul nostru, de când neamurile își pusese ră hotare între ele, păzite și vămuite, în regula *negotului* cu orice! Să fie semnul izbăvirii de ceturi, ridicarea vizelor Schengen (1 ianuarie 2025!) și trecere fără vămuire a hotarelor de mai ieri?

Eram... acasă nu doar trăind mitologia cu legendele, torcând firele de aur ale mioarelor, dar și vremea de azi. La concursurile prilejuite de Lirele Litoralului, istoria Dobrogei era o probă obligatorie. Cum să nu ai habar de Țara Uitată? (așa se pronunța un istoric, în teza sa de doctorat, despre Cadrilater!). Prin august, 2025, vom fi mers special cu seniorii vâlceni, trecând podul de la Cernavodă, să vizităm Balcicul, ca omagiu adus Reginei Maria la 150 de ani de la naștere și a împlinirii centenarului punerii temeliei, a numitului cuib, cu Stela Maris lângă, ce trebuia să-i găzduiască *casei cu olane*, a bisericii ortodoxe, și reportajul printre crucile care adevereau inimile sălășluite, apoi întoarcerea din exil, acasă, aici, a eroului Paul Miron spre veșnicire, cu scriptura vieții... mărturie vie.

Da, cu adevărat la primirea cărții despre Vama Veche și Găgăuzul... travestit (devenit eroul urmuzian, din titlul cărții/ interlocutorul unui dialog lămuritor, parcă în spiritul celor platoniene să vadăască sinele socratic, ca un *daimon* erudit!), eram acasă și dumirit asupra lui Titel, ca un Urmuz, exersat printr-o scriere recentă. În spatele cuvintelor cheie, ca niște dodii altfel povestitoare, numitele reportaje impun recitirea cu schimbarea sensurilor. Să observăm, în trecere posibilele citiri ale celor sugerate: vamă=cenzură, vechi=ieri, stuf= ascundere cu șerpărie și muncă silnică, găgăuz=păcălit, constrâns, manipulat, nudist=libertate asumată, olane=semne ale continuității greco-romane.

Românul găgăuz... ca o voce din întineric, care își refuză revenirea la costumația inițială a botezului din certificatul

nașterii, un Ion Dumitru, cu atâtea vânturi, valuri, adevărate sunami, este vopsit Ion Hagimof să ateste voința mozaicului etnic, prin mușchii propagandei și dresații paznici ai întinericului. La întâlnirea exilului de departe, cu exilații din interior, intermediarii, scriitorii veniți special găsesc în... găgău(z)/(ț)ul Hagimof, veriga lipsă a parcurgerii deșertului, Prin memoria sa, durata ascunsă își capătă dreptul la istorie.

Roman... reportaj oral și vizual despre oameni care au trăit sub comunism... Sentința autorului, prin cele vizuale se arată imediat. Pentru ghesul oralității, care cere întotdeauna prezența interlocutorului voi fi citit cu întreruperi și la vreun semnal interior mă opream! Stai! Ce vrea să spună?, ce vrea să însemne?, unde ne-am mai întâlnit... că doar vorbeam de aceeași lungime de undă?! Căutam cu voce tare, depănam în gând istorii și din nou vorbeam cu daimonul meu interior, pe post de altcineva, dar cu toată baza mea de date și fapte în posesie, dar zgârcit să o ofere fără o rugă specială. Când am văzut stâlpul din poze, ca simbol al continuității... mi-au trecut prin față și le-am salutat cu bucurie pe toate cele multe pe care le-am numărat prin lumea largă. La Vancouver un stâlp totemic al băștinașilor; obeliscurile locului în acasa Egiptului, ori strămutate prin marile orașe ale lumii (Paris, Roma, Istanbul...); Columne istorice, precum cea de la Roma, apoi cea lângă care ne-am pozat Titele!: Coloana fără sfârșit de la Târgu Jiu! Cum să nu stai de vorbă cu pietrele de hotar, ori să nu citești epitaful, cu voce tare, într-un dialog cu spiritul, sigur pasăre măiastră, nevăzută ? Mi-am amintit de brâncușofilul din tine, de munca ta pentru oralitatea din proverbele românilor, însușită ca naturalitate... rostirii dintr-o bucată/tăiere directă. Apoi, în legătură cu du-te vino-ul, neconținut urdiniș al duratelor/vieți, cu răsărituri, treceri și petreceri, și alte, mereu alte răsărituri ale fără sfârșirilor, cum să fi uitat ilustrarea cârticelor de buzunar, pentru culegerile de proverbe ale lui Iuliu Zane? Nu pusesei pe coperte Cocoșul dimineții?... recoltat din decorația ulcelelor de Horezu? Cum să nu mă fi oprit să nu mă întreb cu voce tare, de ce Cocoșul își are spre înserare Huhurezul? (voi fi aflat taman prin Cappadocia, și asta cu stâlpi columnari ai naturii, că în limba turcă *horezu*... este corespondentul semantic al... cocoșului!). Într-o discuție îți reaminteam, spusa/îndemn a lui Socrate, înainte de-a fi sorbit, cucuta: să i se dea pentru Asclepios, peste groapă... un Cocoș!

Cum să nu îți treacă prin minte cărțile nescrise ale românilor, dușe oral prin proverbe, vorbe de duh uneori prin dodii însoțite de-un chip altfel vorbitor? Să nu fi descifrat tradiția trecerilor spre alte lumi, numai cuminecat în ora-

litatea fără sfârșit, freamăt existențial autentic, mărturisit vocal... de limba maternității noastre? Prin minte îmi este prezent scriitorul atâtor faceri, inspirate de acest dar al oralității, trăire vie. Îmi umbla elevul din tine, adolescentul pe la Liceul din Horezu, apoi chiar *cetățeanul de onoare*, al orașului olarilor *Olteniei de sub munte*, Horezu, mândru de ambasadorul lui trimis în misiune la Cluj-Napoca, Paris, Roma și iată chiar prin Vama Veche. M-a bucurat revederea chipurilor tale, ale alor tăi, aici nu doar familia, ci pe cea a colegilor scriitori, oameni de cultură, în diversitate lor... de șanse, la schimbarea macazului- după cum i-a aflat *revoluția* unora și *contrarevoluția* celorlalți. Alții acari, impiegați, nu doar pe la uniuni de tot felul, ba chiar și în grădina cea mare, se vor fi salvat și ei la... *marea salvare națională*, prin mările deșert spre izbăvirea prin suferințe. Chiar îmi amintesc de ... hei-rupul mineriadelor și de cei care îți doreau... dispariția (nici până astăzi... cunoscuți!), dar nu pot să nu observ *feții frumoși*, din foștii, care au dobândit *cetăți*, șefia *Uniunilor...*, neschimbate la față. Proverbele și spusele în dodii ar fi spus-o pe șleau: *pentru unii mamă, pentru alții ciună!* Cum să treci deșertul cât ai bate din palme? Este nevoie de călăuze care să nu tacă, să spună direct (vorbeam de *gică contra*), ori în subînțelesul care nu poate fi atacat de legile strâmbe / și astea se fac... că servesc dreptatea, cu literele în voia lelii, cu balanța neverificată metrologic, să fie sincronă spiritului!). În ecoul din intenția acestor rânduri, atitudinea ta mi-o impune. După mărturia Elsei trebuie să vedem realitatea cu alb și negru, cu bune și rele, altfel orice partizanat, ca o aservire propagandistică, orice judecată (fără probatoriul și instanța legitimă) devine un păcat greu de mântuit. Darul tău este și atitudine, după o spovedanie făcută cu inima deschisă. Este dovadă de prețuire, iubire autentică, pentru niște oameni semeni ai noștri, cum au fost eroii reali ai cărții, numită de tine (întru totul de acord!) *reportaj, roman istoric*.

Vine o vreme... Vine o vama... Vine o clipă să dăm samă! O samă de cuvinte-sfinte, ivite în altar de minte, sunt date în potir... citirii, în legea tainic-a iubirii! Le-am sorbit și m-am pătruns de adevărul cel ascuns..., cum să te rostesc, din nou? Întru totul? Prin eco! Primește, dragă prietene vestea că am stat de vorbă cu cartea trimisă, în care te-ai spovedit pe tine și misiunea ta, asumată de scriitorul cel vrednic, să fie purtător de cuvânt, sieși, dar și vremurilor cu semeni într-o complicată furtună cu societatea românească în frământare. Apoi să-ți mulțumesc Titele, și să-ți urez viață lungă, că mare nevoie are lumea de călăuze vizionare, care știu încotro mergem, cunoscând de unde am venit!

DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...

Mihai MUSTĂȚEA

Cititorule! E Toamnă și cânduri de găște zboară spre Sud. Din copaci cad frunze ostenite și anii se duc. Toamna va pleca și Ea, trasă pe cer de un șir de cocorii. „Octombrie-a lăsat pe dealuri/ Covoare galbene și roșii./ Trec nouri de argint în valuri/ Și cântă-a dragoste cocoșii.” (George Topârceanu- „Octombrie”)

Octombrie, brumărel, în tradiția populară, căci începe să cadă bruma, se culeg roadele și ne pregătim pentru alt timp, anotimp. În calendarul popular românesc, Sânmedru (Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir) împreună cu Sângeroz (Sfântul Gheorghe) sunt considerați drept sfinți care hotărânesc timpul. Aceștia împart anul în două jumătăți, între care granițele sunt marcate de sărbători cu caracter pastoral. Vara, patronată de Sângeroz („cap de primăvară”), ține de la 23 aprilie la 26 octombrie. Mai tânăr și mai năvalnic, are menirea de a înfrunzi codrul și poartă la brâu cheile cu care încuie vara și descuie iarna, dar și misiunea desfrunzirii codrului toamna. În ajun de celebrarea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, este ceremonia Focul lui Sânmedru, un foc ritualic, prin care are loc înnoirea timpului și a lumii. Ziua Sfântului Dimitrie era și o zi a soroacelor, se terminau învoielile încheiate între stăpânii oilor și ciobani la Sân-George, de unde și zicerea: „la Sân-George se încaieră câinii iar la Sânmedru se sfădesc stăpânii”.

Tot în octombrie, la început, în fiecare an, un cocoș cântă la Stockholm și un scriitor din marea lume culege roadele strădaniei, măiestriei, geniului; după o tradiție de mai bine de o sută de ani - Premiul Nobel. A ghici cine va câștiga premiul pentru Literatură este un subiect principal pentru speculațiile presei. Scriitoarea chineză Can Xue era, ca și anul trecut, favorită, având o cotă de 10/1, la egalitate cu scriitorul maghiar László Krasznahorkai, dar asta înseamnă că probabil nu va câștiga. Un alt favorit era australianul Gerald Murnane. Pe listă mai figurau și alți scriitori: Salman Rushdie, Haruki Murakami, Thomas Pynchon, canadiana Anne Carson, autoarea mexicană Cristina Rivera Cruz, desigur, românul Mircea Cărtărescu și alții. Atenție la predicția lui Dumitru Țepeneag din revista Viața Românească, nr.8!?

Joi, 9 octombrie 2025, sorții (sau zarurile?!) s-au oprit la maghiarul László Krasznahorkai. Motivația juriului Academiei Suedeze: „pentru opera sa captivantă și vizionară care, în mijlocul terorii apocaliptice, reafirmă puterea artei”. László Krasznahorkai s-a născut în orașul Gyula, localitate situată la câțiva kilometri de granița cu România. După numeroase călătorii - care i-au influențat în mod decisiv opera -, a revenit în Ungaria natală, în prezent trăind retras undeva în zona dealurilor din Szentlászló. „Tatăl a fost evreu, familia mamei era din Ardeal”, o spune autorul într-un interviu cu publicația de cultură a maghiarilor israeliții (Szombat). A debutat ca roman în 1982, numit „Sátántangó”. Între timp, romanul a fost ecranizat. Peste niște ani, un film românesc se va numi: „Asfalt tango”. Coincidență sau...

Cartea are și o versiune în limba română - a fost tradusă în engleză în 2013, fiind imediat recompensată cu Best Translated Book Award. În 2015, lui László Krasznahorkai i-a fost acordat Man Booker International Prize, una dintre cele mai însemnate distincții literare din întreaga lume. Despre cartea de debut a autorului, Academia Suedează notează în comunicatul publicat odată cu decernarea Nobelului pentru Literatură: „Romanul înfățișează, într-un limbaj de o sugestivitate puternică, un grup de locuitori ruinați care trăiesc la o fermă colectivă abandonată din mediul rural ungar, chiar înaintea prăbușirea comunismului. Liniștea și așteptarea domnesc, până când carismaticul Irimiás și tovarășul său Petrina (vă sună cunoscut, nu-i așa, n.m.) - despre care toți credeau că au murit - apar brusc în peisaj. Pentru locuitorii care îi așteptau, ei par mesageri fie ai speranței, fie ai Judecății de Apoi”. În același comunicat al Academiei Suedeze se menționează: „László Krasznahorkai este un mare scriitor epic din tradiția Europei Centrale, care se întinde de la Kafka până la Thomas Bernhard și este caracterizat prin absurd și exces grotesc. Dar paleta sa este mai largă, iar el privește de asemenea spre Est în adoptarea unui ton mai contemplativ și mai fin calibrat”. Două sunt, până acum, titlurile traduse în limba română din opera celui mai recent laureat pentru Literatură, ambele la Editura Trei: „Sátántangó” și „Întoarcerea acasă a baronului Wenckheim”, traduse excelent în limba română de Ildikó Gábos-Foarță.

„Sátántangó” a fost ecranizat de regizorul Béla Tarr, o întâlnire fericită între doi creatori ieșiți din rând, într-un film

foarte lung, de 7 ore și jumătate, cu puțin dialog. Un adevărat maraton pentru cinefili. Este un film de un sarcasm diabolic despre visurile, mașinațiile și trădările care au loc într-un sat maghiar uitat de lume. Inspirată de pașii de tango, structura romanului se reflectă și în film. Tema generală care reiese este a unui popor simplu, condus de lipsa de încredere în sine și a certurilor interne, un popor păcălit de un fals Mesia. Filmul pare să comenteze indirect și asupra comunismului, dar are tot atât de multe de spus despre degradarea societății capitaliste care-i urmează. Durata filmului este necesară nu atât că Tarr are prea multe de spus, ci pentru că vrea să le spună așa cum sunt. Stilul unic al regizorului maghiar e elocvent și perfect adecvat în acest film. O exemplificare mai bună a atemporalității nici că se putea. Timpul este unicul suveran în acest univers de coșmar. Un mare film! O capodoperă!

Interesant este faptul că Viktor Orban, piata rea a tuturor intelectualilor de stânga, a anticipat gloria autorului, citându-l foarte pertinent - pe Krasznahorkai într-un discurs recent. Felicitările adresate laureatului Nobel de premiul conservator nu sunt protocolare, ci pot fi luate ca un ghiont amical, dat unui neprieten politic. „Primul Nobel din Gyula!” se bucura șugubăț Orban să-i ofere cosmopolitului scriitor un măr lucios, dar puțintel „otrăvit”, desigur la nivelul subînțelesurilor. După distincția din acest an, Ungaria a adunat deja două Premii Nobel pentru Literatură; primul Nobel literar i-a fost acordat lui Imre Kertész (2002). Noi suntem în așteptare...

Cocoșul cântă în *Curtea de la Argeș* și este plăcut surprins de calitatea tehnică și grafică a publicației. Editorialul academicianului Gheorghe Păun este o meditație pe tema: „Educația, boala (curabilă? a) Occidentului „. Nu e singura și nu numai boală, desigur. „Mi s-a întâmplat de mai multe ori ca editorialul să rimeze cu unele texte care-l urmau în revistă.” Apoi, „Un veritabil senat al înțelepților planetei formează acești oameni care ne spun, nu de azi, de ieri, că omenirea (Occidentul) a luat-o razna, că merg pe contrasens, din eroare în eroare, iar erorile au ajuns aberații, pun deja în pericol viitorul planetei, al civilizației”. Și finalul: „În concluzie, la noi ca peste tot, în particular, ca în Franța și în Statele Unite, cei doi « licurici » (bezmetici, în ceea ce privește educația) spre lumina cărora cătăm cu o evlavie toantă de câteva decenii... Dixi et salvavi animam meam, cu iluzia că mi-am făcut datoria, față de părinții din părinți și față de nepoți, dar tot mai des am sentimentul că trag de frânghia unui clopot scufundat în mâlul pe zi ce trece mai lipicios al postcivilizației corecte politic...” La homo sapiens, Alexandru Mărchidan, cu intervenția: „Cassandre și profetii” răspunde editorialului. „Când rostim numele Cassandre, ne trec prin minte numeroase gânduri referitoare la neputința și drama celui ce strigă adevărul fără a fi luat în seamă, ba chiar riscând să fie trecut în rândul nebunilor”, iar Mihaela Malea Stroe ne avertizează: „Că tot aminteam de cancel culture&political correctness, avem și noi activiști zeloși în domeniu. Unii prin universități, alții (...) - pe unde, cum pot: în presă, pe facebook, pe bloguri...” Ca urmare, în „Latente subversive și reziduuri de timp amânat” (II), Dan Anghelescu scrie: „este nedrept faptul că personalitățile, operele și întreaga cultură a românității din interbelic, valorile și tradițiile ei de înaltă spiritualitate sunt supuse ostracizarilor și unor acțiuni de discreditare”. Cum? Prin „inventarea de fasciști” (descrisă de Jean Sévillia, autorul cărților traduse, unde?, la Editura Humanitas:

1. *Corectitudinea istorică* - 2005 - 2. „Incorectitudinea istorică” - 2012- și 3. „Terorismul intelectual” -2012-), metamorfozată, la noi, în „fabrica de legionari” din laboratoarele Institutului Ellie Wiesel și acoliților. Simptomatic este cazul poetului - erou Ion Șugariu. Victor Ravini ne ia perdeaua de pe ochi și ne explică „De unde vine ura împotriva Mioriței”. O revistă pe care o citești cu pasiune și folos, de la un capăt la altul.

Un cocoș are îndrăzneala să cânte la Steaua. Editorialul lui Ovidiu Pecican: „De fapt” este o panoramă a istoriei literaturii române, de la începuturi și până aproape de noi, fiecare mare autor nenumit este surprins printr-o succintă caracterizare a operei: „Pe umerii lor și a altor câțiva asemenea stă literatura română care se preda prin școli, la mai toate nivelurile, pe care o editează oricine vrea să dea o imagine a tezaurului literar românesc și pe care o citește orice persoană cu un gust pentru frumusețile de necrezut ale limbii pe care o vorbim și o scriem. (...) Un mister și un dar, pulsând ca o flăcărie din chiar mijlocul nostru...” „Portretul savantului la tinerețe: Nicolae Iorga” este schița lui Ionuț Costea. Din rândurile lui Răzvan Voncu: „Și totuși

de ce Clujul?” (I) avem revelația: După ce a citit „Cel mai iubit dintre pământeni”, Ion D. Sîrbu, clujean prin adopție, filosof și deținut politic ca și personajul lui Preda, a exclamat: „Petrini mi-a furat destinul!” Din convorbirea cu Andreea Răsuceanu, George Motroc rezumă: „Literatura este forma supremă de manifestare a creativității.” La focus, Cornel Ungureanu este privit de Adrian Dinu Rachieru și Alexandru Ruja. „Poezii noi de Grete Tartler” este cronică lui Ion Pop. Starea de spirit în Grete Tartler care scrie (și) acum e una de melancolie, cu adaos de mici pigmenți ironici, în fața unei lumi cu „ceață pe drumuri de eră nouă”. Părăsim revista odată cu versurile lui Cassian Maria Spiridon din poemul „Dintr-o haltă părăsită...” : „, privesc în larg catarge obosite/ oprite-n golf/ nu vor să-l părăsească/ au rame fără pânze/ nici lopătari/ la vâsle nu se-arată/ gata să împingă peste valuri/ corăbiile adormite...”

În *Convorbiri literare*, Cassian Maria Spiridon ascultă vocea cocoșului în al treilea episod din „Wokismul, calea de a ne pierde umanitatea”. Corectitudinea politică și fanionul ei ideologic, Wokismul, au preluat după modelul marxist-bolșevic și au pus stăpânire pe existența socială, prin pârgurile guvernamentale, fără ca nimeni să le fi acordat printr-un vot, referendum sau altă formă prin care comunitatea sa-i fi îndreptățit să acționeze. În același timp, Gheorghe Grigurcu ne atenționează că îl obsedează: „Scrisul, insațiabil de sine”. George Cliveti a ajuns la al patrulea episod din studiul: „Marea cronică românească în lucrare de sine și în repertoriu istoriografic național”. Ioan Holban face o cronică amestecată : „Proză și poezie”. La istorie literară, Gellu Dorian n-a terminat „Eminescu, așa cum l-am visat”. În profiluri, Constantin Coroiu, mâncător neostoit de literatură subiectivă, recitește corespondența Fanny-Liviu Rebreanu și pune în pagină: „, Fanny și Liviu Rebreanu, un epistolar mai mult decât îndrăgostit”. În aproximativ 200 de pagini sunt și alte nume prezente cu substanțiale colaborări.

La *Contemporanul*, cocoșul a cântat a pagubă. O revistă de patrimoniu, cum e Contemporanul, după aproape 145 de ani de istorie, rămâne fără sprijin financiar, pentru că o membră corespondentă a Academiei Române, dna Rodica Zafiu, lingvist, cere, în ședința din 13 mai 2025, tăierea sumei acordate de Academie. Și se votează orbește, pro tăiere! Coperta revistei nr.10 este dominată de reproducerea de pe volumul dedicat: „Regina Maria. Prin puterea destinului. 150”. Nicolae Breban, în „Demnitatea de a fi român”, cu amărăciune, scrie: spun unii realiști „,... singura noastră urgentă preocupare și abilitate, un reflex profund înrădăcinat după secole de aservire turco-ruso-austriaco-ungară, este de a ne aranja cât mai bine, cât mai profitabil sub eternii și absolut necesarii stăpâni”. La lecturi, Iulian Boldea recenzează: „Proza lui Sorin Titel. O recitare”. Proza lui Sorin Titel e animată de o viziune cinematografică, alcătuită din reduplicări ale artei, reverii și invenții fantastice, memorie, realism magic și tentație a labirintului. Ioan-Aurel Pop, în „Academia Română și identitatea națională”, afirmă: „Academicienii ar putea fi buni sfătuitori ai diriguitorilor politici, mai ales atunci când aceștia iau decizii privind educația, cultura, cercetarea, sănătatea, dar ei trebuie să fie întrebați, să fie băgați în seamă”. Nu sunt!!! Polemistul Constantin Toader anunță „Strania sinucidere a României”, în care se face o reformă a austerității în stil tătar de acei pentru care „dulce ca mierea este trădarea patriei” și ruinează o țară bogată, anulând viitorul acesteia. Obişnuința Contemporan-ului este Obişnuința adevărului.

Un cocoș și la revista *Ramuri* din octombrie. Surpriză și nu... editorialul este semnat de Gabriela Gheorghisor. Aceasta mărturisește: „De ziua cânte unui poet răsfioesc o carte din opera lui”. Apoi, își amintește de tripticul volumelor lui Valeriu Gherghel: „Roata plăcerilor, De ce n-au iubit unii înțelepți cărțile?”, „Porunca lui rabbi Akiba” și „Breviarul sceptic. Și alte eseuri despre simplitate”. Nu sunt cărți de versuri. Amintirea este o provocare pentru textul editorialului, în care își propune un răspuns la o dublă întrebare: „De ce (mai) scriem? De ce (mai) citim?” Cu vădită îngrijorare, ea scrie: „Inevitabil, în epoca inteligenței artificiale se pune și mai acut problema motivației scrisului și a lecturii. Aplicațiile digitale se perfecționează în generarea textelor, iar creatorii umani se pot pierde într-o maree scriptică nesfârșită. La ce bun să mai scrii, dacă nu mai ai cititori? În România, oricum se citește puțin, conform tuturor statisticilor oficiale”. Salvarea umanității nu va fi posibilă decât tot prin educație... Mai consemnăm episodul al doilea din eseu lui Călin Vlasie: „Poezia, încotro?” și pe Robert Șerban în dialog cu Răzvan Petrescu: „Scrisul este cu adevărat foarte greu, chiar dacă pentru milioane de grafomani nu-i”. Ilustrarea grafică este în ton cu textele. A!! Cu acest număr, o rubrică: Revista revistelor ...

(Continuare în pag. 15)

IUBIREA – CEA MAI DULCE-AMARĂ DILEMĂ!

Motto: Modestia şade bine tânărului. (Plaut – Asinaria)

George VOICA

Bine ar fi ca omul să trăiască două tinereţi şi două bătrâneţi. Spun aceasta, având dinaintea ochilor mei acele vremi trecute, pline de limpezimi neuronico-lirice, suave, aş putea zice, când, după Revoluţia din 1989, l-am cunoscut pe un tânăr intelectual ce m-a surprins acolo, la Serviciul Paşapoarte Vâlcea, prin acea căldură firească, specifică spaţiului mediteranean, remarcabilă de departe, în care m-am revăzut pe mine, fiul de ţăran obişnuit cu apăsarea vieţii de zi cu zi, dar care, prin agerimea privirii sale dădea prea bine de înţeles că el era perfect conştient de un lucru: viaţa e unică şi tocmai de aceea ea trebuie trăită cu grijă, cu respect faţă de cel ce e alături de tine, de vreme ce nesfârşita boltă albastră ne-ncape pe toţi.

Iar de aici, desigur, curge acea iubire de oameni, de grijile şi zbaterile lor, niciunul din noi nefiind luat de vântul pierzării şi aruncat în braţele infinitului, rupt de rădăcinile fraţilor săi, rămaşi să ţipe de durere, de dor!

Acel tânăr da paşapoarte nu doar pentru spaţiile altor Neamuri, ci, prin comportamentul său feciorelnic, sfios şi prin inteligenţa luminii suave a ochilor meridionali, iată-l, acum, prietenul meu, rezemaţi amândoi de acelaşi cer, căci Mihai Călugăriţoiu (cel despre care vorbesc) este, ca şi mine, fiu de ţărani viguroşi (dumnealui din Şuşanii Drăgăşanilor lui Gib Mihăescu), care devenise dascăl, ştiind prea bine să „citească” oamenii, asemeni personajului Nelu lu’ Drugă, care spunea: „Ce ştiţi voi?!: „De la o vreme, Marin e într-o altă lume, iar Nelu, deşi nu-l întrebă nimeni, văzând zarva celorlalţi, îşi spune în sine lui: „Ce ştiţi voi?!” (p. 7 – din povestirea Învăţăturile lu’ Mari a lu’ Drugă, către fiul său, Nelu), cuvinte ce ne aduc aminte de Ilie Moromete al lui Marin Preda, din romanul Morometii.

Cartea aceasta, a Domnului Mihai Călugăriţoiu (care este a douăsprezecea), intitulată Dilema şi alte povestiri (Editura „Fântâna lui Manole”, Goleşti-Vâlcea, 2025, cu Postfaţa semnată de Lucia-Cosmina Vlad), îmi aduce aminte de volumul (de debut) de proză scurtă, Întâlnirea din pământuri – carte a altui învăţător ridicat din aluatul fraged, dar viguros al ţărănimii dinspre spaţiile însoritei Valahiei de odinioară, şi anume acel inconfundabil cunoscător al ţăranului român, amintitul Marin Preda, cel care, se pare, e „temelia culturală” a autorului de faţă, iar acest lucru dovedeşte că, aşa cum spunea inegalabilul Eminescu: „Temelia unui stat e munca, ci nu legile!” sau: „Bogăţia unui popor nu stă în banii ei, ci în muncă”, şi este firesc, deoarece numai prin muncă te înnobilezi: „Oamenii gospodari şi înstăriţi, cu pregătire şi slujbe bune şi bine plătite în administraţia locală, ştiuţi în localitate, comunicativi şi prietenoşi, cu o sferă largă de cunoştinţe şi prieteni, doreau ca nunta fiicei lor să fie apreciată, dacă nu cea mai frumoasă, de pe valea acestui râu sau, măcar, în comunităţile învecinate, deoarece Mirele era din localitatea alăturată” (p. 44 – din povestirea Acatistul).

De al Marin Preda pornind, vedem lumea satului Şuşani, din umbra celebrelor podgorii drăgăşenene, în toate ipostazele sale, mai precis, ţăranul din această lume, veşnic preocupat de grijile zilei şi, evident, ale neamului său (vezi povestirile: Angajamentul, Caprele, Bronzul, Poza, Frumosul, Oul şi bomboana, Buletinul ş.a.), fiind impresionat de dârzenia unui copil de ţăran din povestirea Buletinul: „Am plecat, din nou spre Bucureşti. Într-un sat, n-am mai rezistat şi, plângând, m-am oprit în faţa unei porţi, am început să strig. A ieşit proprietarul care n-a apucat să mă întrebe ceva, pentru că, printre lacrimi, i-am spus: „- Mi-e foame!” (p. 57 – Buletinul).

E terifiant! Brusc am fost conectat la aceeaşi privire a tânărului dascăl de la Paşapoarte, de după Revoluţie.

Aşadar, privindu-l pe autorul de faţă, am imaginea umbrei mele şi a tatălui meu, dulgh-

erul Gheorghe, din satul Surpate, încât aş putea spune, cu aleasă bucurie, că, da, n-am fost, nu sunt şi nu voi fi singur la părinţii mei, ci voi avea un frate, nu doar de respiraţie ţărănească, dar, mai cu seamă, de trăire, în lirism şi în proză; că „dilema” noastră nu-i cea promovată de „ilustrii urbei” (care spun, cu superioritate convulsivă, că noi, „ruralii”, „am scos capul prin acoperişul provinciei”), ci, surprinzător, e tocmai „perla coroanei” cărţii de faţă.

Dilema e o povestire densă, peste care bate un vânt de tristeţe. Ea poate deveni, prin extensie, unul dintre cele mai frumoase romane de dragoste ale literaturii noastre post-revoluţionare, în care firea umană (în special cea feminină, Beatrice – personajul central al povestirii) e surprinsă, prin varietatea trăirilor, în aproape toate ipostazele şi a vibraţiilor sufleteşti, unduitoare, am putea spune, între Rai şi Infern, aşa cum, de altminteri, cred că e fiecare dintre noi, mai ales în „vremea tinereţii absolute”: frumuseţe hieratică, frăgezime de inimă, tresărire sanguină, cu mozaicate irizări de ah! şi vai!, fulgurante, cu erotism debordant (demenţă erotică?!), excepţional tratate, în care erotismul vulcanic atinge ex-

tazul: „Respiraţiile lor se accentuau şi începură să se dezbrace reciproc, sărutându-se, pe unde apucau, dorindu-se reciproc, cum greu s-ar putea descrie. Înlănţuiţi, ca unul, se iubiră îndelung. Fără să se grăbească, Sofian se întrecu pe sine. O iubi, schimbând ritmul, făcând pauze, sărutând-o în zonele erogene, mângâindu-i sânii, coapsele şi fesele tari. La rândul ei, Beatrice îi răspunse activ, participând la jocul erotic şi nu se grăbi cu orgasmul. Jocul continuă până când, parcă înţelegeşi, amândoi se eliberară, concomitent, de energia acumulată, strângându-se şi mai tare în braţe, trupurile lor mulţumindu-şi reciproc pentru această trăire inefabilă” (pp. 83-84, Dilema).

Beatrice nu e, totuşi, simbolul perfidiei şi al desfrânării erotice, aşa cum ar fi, să zicem, Dalila (cea din Vechiul Testament, care, tăindu-i patru şuviţe de păr, i-a luat toată puterea-i herculiană a lui Samson, lăsându-l pradă uşoară vrăşmaşilor filistenii), ci, mai degrabă, ne aminteşte de frumoasa, senzuala şi dulcea, dar şi diabolic-hieratica Laura de Noves a lui Petrarca, în sensul că acest personaj feminin atrage, în primul rând, prin sinceritatea emoţiei erotice, prin armonia trupească (întâlnite, sculptural, la Praxiteles, mai cu seamă, în „epoca lui Pericle”, din Antica Eladă.

Deşi poartă „amprenta” elenă – Sofian (de la sofia-înţelepciune în limba greacă), iubitul lui Beatrice pare, mai degrabă, un poet ori un pictor naiv, atins de explozii florale şi coloristice de fragede vitralii, curgând, parcă, din unduitoarele catedrale ale lui Gaudi.

E, într-adevăr, o pereche perfectă, ce pare a sta la temelia unei utopice lumi, dar prea repede trecătoarea clipită de vreme ce ni s-a dat, îşi încheie ciclul cosmic erotic-astral, şi în această frumoasă şi captivantă povestire. Finalul este de un apocalism pur contemporan, devenit mariaj de sezon estival.

Totul, însă, reverberează asupra părinţilor acestui „snop erotic de spice de grâu”, autorul dându-ne de înţeles că viaţa curge mai departe, asemenea talazelor, chiar dacă acestea, mai totdeauna, se sparg de ţărmuri, reîntorcându-se-n noianul de ape, respectiv de imense trăiri erotice.

De-o fi bine, ori rău, doar Bunul Dumnezeu poate să ştie, dar un lucru e cert (spre a-l cita pe Dan Barbilian): „Noi, absolut toţi, suntem la mijloc de bine şi rău!”

Finalul ne aduce aminte de versurile eminesciene: „Vezi, rândunelele se duc, / se scutur’ frunzele de nuc, / se aşază bruma peste vii... / De ce nu vii, de ce nu vii?!”), sentiment ce m-a-n cercat, recunosc, şi pe mine, atât de profund, încât pot spune (chiar dacă mă repet), această povestire poate deveni, prin extensie, unul dintre cele mai frumoase şi palpitate romane de dragoste, de azi, când lacrimile din romanul „Love Story” (ecranizat), al lui Erich Segal, ne-ar arăta, încă o dată, că fiinţa umană tânjeşte după marile iubiri, pentru care, într-adevăr, se merită să trăieşti de două ori acea trecătoare clipă a vieţii, cu dragoste şi cu dor, cu aromă de zmeură şi de cireşe coapte, când inima noastră coboară în şoapte, -n undiri; când înfloresc leandrii în mănăstiri; când Dunărea trece năvalnic prin tine, cu albe nopţi, albe regine, iar eu strig, coborând cu Eva, pe braţe, pe o gură de Rai.

Felicitări şi la mai multe, Mihai Călugăriţoiu!

Surpate, 19 octombrie 2025

ECOUL CLASICISMULUI. BACH, HAYDN ŞI MOZART SUB BAGHETA LUI LIVIU CONDRIUC

Cristian Ovidiu DINICĂ

În seara de 27 octombrie 2025, Sala Lahovari din Râmnicu Vâlcea a fost gazda unui eveniment muzical de excepţie, în care trecutul şi prezentul s-au întâlnit într-un dialog sonor rafinat. Sub bagheta dirijorului Liviu Condriuc, Orchestra Simfonică a Filarmonicii „Ion Dumitrescu” a oferit publicului o incursiune în universul preclasic dar şi clasic al marii muzici, prin lucrările semnate de Johann Sebastian Bach, Joseph Haydn şi Wolfgang Amadeus Mozart. Solista serii, Elena Teodora Greciuc, a adus un plus de sensibilitate şi virtuozitate prin interpretarea Concertului pentru flaut în Sol major de Mozart. Programul Concertului a fost ales pentru a reflecta evoluţia muzicii de la barocul târziu la maturitatea clasicismului vienez: Concertul Brandenburgic nr. 3 de Bach este o lucrare emblematică a barocului, în care contrapunctul şi energia ritmului creează o arhitectură sonoră complexă. Alegerea acestei lucrări ca deschidere a concertului a fost o invitaţie la introspecţie şi admiraţie faţă de rigoarea şi frumuseţea muzicii baroc.

Concertul pentru flaut şi orchestră în Sol major, K. 313 de Mozart, interpretat de Elena Teodora Greciuc, a fost momentul liric al serii. Lucrarea, scrisă cu graţie şi claritate, pune în valoare timbrul delicat al flautului şi dialogul subtil cu orchestra. Solista a demonstrat o stăpânire tehnică remarcabilă şi o expresivitate care a captivat publicul. Simfonia nr. 78 în do minor de Haydn, prezentată în primă

audiţie pe scena vâlceană, a încheiat concertul într-o notă dramatică şi viguroasă. Haydn, considerat „părintele simfoniei”, reuşeşte în această lucrare să îmbine tensiunea armonică cu echilibrul formal, oferind o experienţă sonoră premarcabilă.

Dirijorul Liviu Condriuc s-a remarcat prin claritatea gestului dirijoral şi capacitatea de a modela orchestra cu fineţe. Sub conducerea sa, ansamblul a oferit o interpretare coerentă, echilibrată, frumos nuanţată. Condriuc a reuşit să pună în valoare caracterul distinct al fiecărei lucrări, păstrând totodată unitatea stilistică a programului. Elena Teodora Greciuc, foarte tânără flautistă cu o carieră în plină ascensiune, a demonstrat nu doar virtuozitate, ci şi o profundă înţelegere a stilului mozartian. Interpretarea sa a fost marcată de eleganţă, sensibilitate şi o comunicare productivă cu orchestra, ansamblu din care de fapt ea face parte.

Orchestra vâlceană, aflată într-un proces continuu de consolidare artistică, a dovedit maturitate şi profesionalism. Sunetul omogen, frazarea atentă şi dinamica bine controlată au contribuit la succesul

serii. Publicul a fost martorul unei interpretări care a respectat tradiţia, dar a adus şi prospeţime repertoriului clasic. Concertul din 27 octombrie nu a fost doar o simplă manifestare artistică, ci o reafirmare a valorilor muzicii clasice într-un context contemporan. Alegerea unui repertoriu clasic, interpretat cu pasiune şi rigoare, a fost un gest de reverenţă faţă de patrimoniul muzical european. Într-o lume în continuă schimbare, astfel de evenimente oferă stabilitate, frumuseţe şi inspiraţie. Pentru melomanii din Râmnicu Vâlcea, seara a fost o celebrare a armoniei, a dialogului dintre epoci şi a puterii muzicii de a transcende timpul. Iar pentru tinerii artişti şi publicul prezent, concertul a fost o lecţie de stil, de expresie şi de respect faţă de artă.

CUVINTE RĂSFĂȚATE ÎN ORAȘUL VIILOR

Ion NĂLBITORU

Marian Bărbăscu este o personalitate a municipiului Drăgășani, pe care-l iubește și-l venerează de fiecare dată când sunt organizate evenimente culturale. De fapt, cele mai multe acțiuni culturale le inițiază chiar Domnia sa.

Este un om prolific și promovează neîncetat valorile. Este președinte al cenaclului „Gib Mihăescu”, fondator și președinte al Asociației „Rusidava Culturală”, fondatorul și președintele proiectului la nivel național, „Caravana Culturii”, care se ține în fiecare an într-un pelerinaj de zece zile prin țară unde are loc un schimb de experiență culturală între centre, asociații, cenacluri literare din zonele respective, vicepreședinte al Filialei Ligii Scriitorilor Români Vâlcea, „Gib Mihăescu”.

În toate acțiunile sale pune inimă și suflet, mai ales că este și un patriot, iubitor nu numai al scrisului, dar și al istoriei neamului românesc.

Este un om activ, un bun organizator, un bun orator – vorbind la obiect și bine documentat, dar stilul său diferă mult de al altor oratori care intră în prea multe detalii. El punctează esențialul, stârnind curiozitatea auditoriului, iar detaliile, amănunțele, să le culeagă fiecare din documente, cărți etc. Prin inițiativele sale stimulează și antrenează inclusiv tineretul în mediatizarea și conservarea valorilor culturale românești!

Volumul **POEME COMENTATE – Cuvinte răsfățate** al lui Marian Bărbăscu, realizat la Editura Franco, 2024, din Brezoi, Vâlcea, este o creație aparte, mai puțin întâlnită în operele altor scriitori. La fiecare poezie, alături, se află un comentariu, de specialitate, al creației respective. Rolul acestor comentarii, pentru fiecare poem în parte, este acela de a oferi cititorului un tablou complet al mesajului pe care autorul dorește să-l transmită.

Marian Bărbăscu este o personalitate polivalentă: poet, prefațator, prozator, dramaturg, coordonator de antologii, jurnalist, organizator de evenimente culturale la nivel de județ, dar și la nivel național.

Autorul, în creațiile sale lirice, de tip clasic, își exprimă sentimentele, experiențele de viață, în versuri armonioase, pline de muzicalitate. El jonglează cu măiestrie și talent, modelând poeme cu mare deschidere în inima și sufletul cititorului.

Călăuzit de calități ca sinceritatea, seriozitatea și sensibilitatea pentru literatura română, se implică în tot felul de acțiuni, încercând să atragă spre arta scrisului și tinerele talente.

Nostalgia lui Marian Bărbăscu nu izvorăște din adâncurile melancoliei, ci a aducerilor aminte, cu plăcere, a anilor copilăriei, a sfintelor sărbători, a trecutului său destul de tumultuos în domeniul cultural, unde n-a avut stare până nu și-a afirmat valoarea, putând astfel la rândul său să promoveze valorile cultu-rale românești, ba chiar să le venereze.

Este un bun organizator de evenimente culturale și... un perfecționist, ca urmare al zodiei în care s-a născut, Fecioara! Se „zbate” ca totul să iasă bine, ba chiar tinde către o perfecțiune absolută.

Volumul debutează cu poezia „La Drăgășani”, ca o trecere în revistă a tradițiilor locale din cele mai vechi timpuri: *Acest meleag, la Rusidava,/ De mii de ani e cunoscut,/ Vitejii daci, Traian, Cazanii,/ Și câți pe aici au tot trecut. (...) La Drăgășani e „Grandiflora”,/ La Drăgășani crescut-am noi,/ Avem în sânge cântul, hora,/ Au fost și sunt încă eroi.* Apoi evocă meleagurile sale natale, dar și personalități culturale de seamă, ale trecutului, cum este în poezia „Drăgășani”:

*În Drăgășani am vatra părintească,/ Aici sunt rădăcini de podgoreni,/ Vestita crâmpoșie și fetească/ Mi-au fost surori și leagăn de olteni. * În Drăgășani e Gib la „Grandiflora”,/ La Drăgășani venea și Radu Gyr,/ Destinul lor, când le sosise ora,/ Cu Păstorel să-nchine vinul din potir. (...)*

Marian Bărbăscu abordează toate temele: anotimpurile cu farmecul lor, splendoarea sărbătorilor de iarnă cu tradițiile lor, despre vestitul vin din podgoriile drăgășănene etc.

„Noaptea de Crăciun” *Miroase a sarmale și a țuică fiartă,/ Miroase-a cozonac și caltaboș,/ În curte, doi căței se ceartă,/ La ușă bate mult-așteptatul Moș. (...)*

Aduce odă marelui Eminescu, Limbii române și patriei sale România: *În limba română, strămoșii ne spun,/ În limba română, iubesc și trăiesc,/ În limba română, aici sunt stăpân,/ În limba română, mă cheamă român.*

Poezia sa este veselă, plină de viață și speranță, chiar dacă printre ele se găsesc și câteva nostalgice, dar nu triste. Chiar poetul este un om sociabil, comunicativ, exuberant și... pus pe șotii prin „noi anul” de bancuri cu care înveselește de fiecare dată auditoriul. Dar lăsăm cititorul să descifreze mesajele poetului Bărbăscu din acest volum de

poezii! Întrebat ce este pentru el poezia, acesta afirmă următoarele: *Poezia pentru mine exprimă sentimente și trăiri legate de iubire, timp și credință, este o mărturisire a interiorului, este o reflecție asupra sensului vieții, este o descărcare sufletească. Prin poezie transmit un mesaj de respect și recunoștință față de moștenirea istorică și culturală a locurilor drăgășănene, care se reflectă în frumusețea și bogăția viticulturii, în tradițiile, obiceiurile și datinile specifice locului, așa cum îl numesc eu „ORAȘUL DIN-TRE VII”* .

Despre creațiile poetului din Drăgășani au scris critici literari, scriitori și jurnaliști. Redau câteva din opiniile acestora. Poeta și jurnalista Liliana Ghiță Boian spune despre Marian Bărbăscu: *...își regăsește sinele deoarece el este o persoană veselă, plină de entuziasm și umor, mereu pus pe șotii, cu o poftă teribilă de a-i dispune pe cei din jurul său, cu dragoste de lucrurile valoroase, pozitive și demne de a fi puse în evidență. Rareori, îl vezi trist sau nemulțumit și atunci devine meditativ, gânditor.* Profesorul și criticul literar Dan Șalapa: *Volumul „Poeme comentate. Cuvinte răsfățate” are și o structură relativ originală, datorată nu neaparat varietății de genuri literare încorporate, ci pentru că fiecare text poetic, în general, are o analiză pertinentă din punct de vedere strict literar, făcută cu atenție și*

profesionalism filologic. Un procedeu rar întâlnit, pe care autorul nostru l-a mai folosit anterior, acum, însă revenind la el cu mai multă acuitate și întindere.

Prof. dr. lingvist Mihaela I. Rădulescu: *Prezentul volum de versuri „Poeme comentate. Cuvinte răsfățate” concentrează fibra tematică și vizionară a autorului, structurând în ideatică textuală motivele specifice ale operei sale. Fie că scrie imnuri închinatelor marilor personalități culturale, fie că scrie ode în care cântă dragostea pentru datinile și obiceiurile românești, fie că scrie elegii pentru episoadele de vitejie din istoria românilor, Marian Bărbăscu păstrează acea unitate stilistică, specifică matricei sale poetice: pasiunea pentru frumos. Această pasiune izvorăște chiar din locul în care trăiește, Drăgășani, pentru că acest oraș este un spațiu al inspirației poetice.*

În prezent domnul Marian Bărbăscu lucrează la „Istoria Cenaclului Gib Mihăescu” și ca președinte al „Asociației Rusidava Culturală”, împreună cu Liga Scriitorilor , Filiala „Gib Mihăescu” din Vâlcea, dorește să facă din Gib Mihăescu un brand al orașului Drăgășani, pe care, cu drag, îl numește „Orașul dintre vii”!

NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI VI

„Dacă ar fi trăit Eminescu, presupun că dacă nu s-ar fi îmbolnăvit atunci, indiferent din ce cauză, s-ar fi îmbolnăvit de ticăloșia oamenilor de azi, de demagogia rușinoasă a politicianismului contemporan” (Nicolae Iorga)

Gheorghe STANCIU OPĂTEȘTI

(Partea a V-a a fost publicată în Cultura vâlceană nr. 230, octombrie 2025)

Încep prin a vă avertiza: LĂSAȚI-MI TRECULTUL ÎN PACE, LĂSAȚI-MI RÂMNICUL ÎN PACE!

Pe lângă zecile de farisei, constipați, needucați și incuți, care mociresc Râmnicul și județul, administrațiile trecute și prezente, văd că tot mai mulți culturnici, nemulțumiți(!) care varsă tot felul de otrăvuri, inclusiv în cărțile pline de cuvinte copiate de pe planetă, de te chinui să le găsești în DEX. Cu toții „plâng” după șanțurile de urină și ulițele pline de baligi, după casele boierești, după prima fântână, după mlaștina predecesoare minunatului Parc Zăvoi; ale Râmnicului „de altă dată”. Gelu Stratulat, de exemplu, ar putea câștiga „concursul” cu „plânsetul abundenței unui real pierdut” din poezia „Orașul Mirei” publicată în Forum V nr 1-2 din 2015. „Într-un târziu, obosit și dezamăgit/ Simțind că parcă/ Ireparabil/ Inefabil/ Că în alt timp/ Care nu-ți aparține (!)/ Alt soare/ Încălzea pietrele acestui oraș”. Are și ceva de la poetă (!) „Cioburi de timp și de locuri/ Te fac continuu să te întrebi/ Oare, cum arăta caldarâmul/ De sub ultimul asfalt turnat al acestui oraș? Ce mirosuri străbăteau ulițele orașului/ Ulițele în care felinarul lumina piața cu sâni și birjari amorțiți”. Ba îl citează și pe Călinescu „Întunecat Râmnic al Vâlcii/ Cât de mult regret că nu m-am născut în bezna ta” !!!! Ne place tare victimizarea, trecutul doar când cineva îl ponegrește, prezentul doar când suntem aplaudați, iar viitorul dacă nu se vede!

În proaspătul, prim număr al noii și valoroasei publicații a Forumului Cultural al Râmnicului, cineva o prezintă pe Mira născută aici la noi la Râmnic, plecată din țară împreună cu soțul jurnalist (!), trimis atașat de presă în Elveția, ca „luptând în exil pentru a-și trăi existența”. Aceștia rămân în Occident după război, ambii renunțând să se întoarcă în țară, el demisionînd de la legație „preferând (împreună cu soția lui) să trăiască în exil”. Care exil, domnule, poate cu îngăduință „autoexil”, că nu i-a exilat nimeni? La fel se spune, dimineața, prânz și seara și despre Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Emil Cioran, Constantin Noica și mulți alții clănțanitori de țară, chiar și Nadia Comăneci. Când au plecat au luat cu ei, așa

cum cântă Cornel Borza „decât pe Dumnezeu”? („Când am plecat de acasă/ De-acolo din satul meu/ Eu l-am luat cu mine/ Decât pe Dumnezeu”). Nu! Au luat cu ei diplomele, măririle, ceva documente și scrisori folositoare „existenței” într-o lume unde nimic nu e gratis, medaliile obținute pe banii poporului și foarte multă ură împotriva celor care s-au îngrijit de ei” până s-au făcut mari”.

După ce ne-am mințit copii, o generație eșuată, acum vrem să eșueze și nepoții? Dacă tot m-am referit la „Analele Râmnicului” trebuie să mulțumesc Forumului Cultural al Râmnicului care s-a zbatut să facă primul pas în realizarea mărețelor proiecte: „Strategia dezvoltării culturale și științifice a județului Vâlcea”- prof. Mihai Călugărițoiu și „Proiectul cultural al viitorului Râmnicului prezentat de d-na Gabriela Popescu, proiecte prezentate în cadrul Sesiunii de comunicări științifice în data de 16 octombrie 2023, unde am fost și eu onorat să particip, în sala primăriei municipale. Dintre toți autorii materialelor din Analele Râmnicului, din cei ce trebuiesc nominalizați și felicitați, nominalizez și eu doi : profesor Mihai Călugărițoiu și primarul Mircia Gutău. E un act de cultură să citești materialele autorilor Ion Tuțulescu, Dragoș Teodorescu, Nicolae Daneș, I D Lăudat, Ion Gavrilă, Dinică Ciobotea, Eugen Petrescu, Florin Epure, Dumitru Garoafă, Nelu Barbu, Dumitru Bondoc, Dorel Mihai Constantinescu, Sorin Zanfirescu, Gheorghe Dican și Gheorghe Deaconu care tot a băgat, drept moștenire, o săgeată prezentului „...uzul și abuzul de patriotism local, orgoliul că Râmnicul, Vâlcea în genere, este buricul pământului, alimentat de rațiuni și interese politice conjuncturale, pe de o parte, complexul provincial, cu cortegiul lui de servituți, diletantism, mediocritate, veleitarism. Ambele manifestări rămân și astăzi pericole reale localismului creator, autentic și valoric”! Remarc și „ambianța” istorică a poemului lui George Voica . Nu am înțeles, însă, ce caută textul lui Constantin Mateescu de pe spatele cărții de parcă vrea să strice euforia cititorului după parcurgerea foarte valoroaselor materiale ale autorilor de mai sus . Textul conține neadevăruri, ca să nu spun minciuni: „Un val de cenușie uniformizare a înecat în câteva decenii mai toate localitățile urbane, zidindu-le în prefabricate de beton, ștergând orice deosebire dintre ele, făcându-le să semene, așa cum ni se arată crucile de piatră din cimitirele eroilor, simetrice, pioase, fără nume”. (Continuare în pag. 15)

MARIUS MIHAI CROITORESCU: „MISIUNE ÎN KENYA”

Simion PETRE

Editura Antim Ivireanul a editat și tipărit volumul de aventuri al scriitorului acestui nou valoros timp, vâlcean, Marius Mihai Croitorescu, „Misiune în Kenya”, 2025. Am specificat *vâlcean* deoarece literatura română contemporană va trebui să recunoască că de 25 de ani încoace, în Vâlcea, Râmnicu Vâlcea are loc un reviriment artistic literar fără precedent, noi valori ale genului manifestându-se prin producția de carte beletristică, una foarte valoroasă, deși zona aceasta a Olteniei de nord nu are o filială a Uniunii literare de creație, scriitorii, trebuind să se căciulească pe la alte filiale în centre mai de soi...deși Vâlcea a dat literaturii naționale și nu numai mari oameni de litere, aproape incomparabil mai mulți față de alte centre regionale... Da, după anul 2000 vorbim de un nou val de scriitori mulți dintre ei depășind de mult granițele țării!

„Misiune în Kenya” s-a bucurat de sprijinul lui Sorin-Alexandru Barbu, consilier editorial, care semnează designul și prepress-ul și, cum este moda acum, al autorilor *factotum*, culegerea și corectura aparține lui Mihai Croitorescu. Iată au trecut șase ani de când acest autor a scris și tipărit prima carte: „Șantajul”, aceeași editură, anul 2019; la fel „Furtul”, anul 2020; „Recuperatorul”, 2022; „Justițiarul”, 2023; „Agentul 009”, 2024...Cărți în care științele naturii, geografia și arheologia se împletesc cu spiritul de aventură, cu capacitatea românilor justițieri, componenți ai forțelor speciale, de a face dreptate în orice colț din lume (desigur, dacă ne gândim la România postbelică); și de a-și risca viața pentru dreptate globală, pentru a proteja viața tinerilor vlăstare, copiii, pentru ca ei să ducă o viață mai bună. Așa se întâmplă în romanul de superacțiune, „Justițiarul”, unde personajul principal „Căpitanul Marius Croitorescu” (același personaj în toate cărțile) luptă și desigur câștigă cu traficanții de droguri, căpeteniile acestora din Peru. O asemenea luptă nu poate fi dusă de unul singur, de echipaje militare ale unei singure state, ci de echipe de luptători de elită din mai multe state. Iată o idee pozitivă a globalizării în condițiile specifice secolului XX când întreaga lume respecta suveranitatea fiecărui stat!...Când suveranitatea era mândria popoarelor! Scriind despre aceste lucruri care semnifică și despre o anumită geopolitică a luptei statelor împotriva mafiei, traficanților de arme și de droguri, Marius Mihai Croitorescu ni se dezvăluie ca un aprig apărător și luptător în cadrul armii serviciilor secrete interne și externe, un tânăr scriitor de talent care îmbină foar-

te bine știința naturii, psiho filosofia ei (Brîncuși spunea cu alte cuvinte că principala preocupare în lumea nouă a modernității, trebuie să fie respectul pentru Natură, respectul omului pentru Natural!...) cu grija pentru protejarea statului național, continental și mondial! Subliniind că niciodată ultimele două, european (și celelalte) și continental, nu trebuie să-l anihileze pe cel suveran și național...căci de aceea este în aceste aventuri, căpitan al armatei române! Chiar așa, socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg, și el va sfârși doar în această carte cu două gloanțe trase pe la spate chiar de luptătoarea serviciilor secrete din Kenya, frumoasa Naomi! Ca să înțelegem stilul scrișului poetic și de mare finețe al acestui autor cu sânge rece și luptător de comando dăm un singur citat (pag. 11): „Naomi avea ochii mari, luminoși și învăpăiați, privirea gravă și adâncă. Era foarte frumoasă. Nasul drept cu nările fine, ușor răsfirate și desenul delicat al buzelor plinuțe, îi dădeau un aer de copil; sânii rotunzi, tari și cu sfârcuri proeminente se vedeau clar sub rochia de stambă. Umerii rotunzi, mișcărilor pline de feminitate, picioarele lungi și zvelte, întreaga făptură răspândeau blândețe și farmec feciorelnic.”

Carte cu o dinamică accentuată, acțiunea se desfășoară ca orice comando în pas alergător, ușor sau iute alergător, doar mlaștina și iarba și lianele junglei obligând comandoul de șase persoane, în primă fază, să meargă la pas, să se odihnească, să depășească orice necaz - patrula mafiotă pe care o elimină doar trăgătorul de elită român, căpitanul M.M. Croitorescu - sau mlaștina, sau ierburile înalte ale junglei. Apoi tot așa, echipa mărită la 19 persoane, tot în pas alergător - 70 de km - după ce elimină primul obstacol, doi mafioți din cinci, se deplasează către o bază până atunci necunoscută din Africa de Sud...Până la cei 70 de km apropiere de bază (cât distanța Râmnicul, Vâlcea, aprox Găneasa! Jud Olt) comandoul s-a deplasat cu elicopterul...Acțiunea percutantă și foarte periculoasă, timpul scurt, surpriza-surprinderea făcând parte din acțiune nu a mai permis autorului nostru, vâlcean, ofițerul în retragere Marius Mihai Croitorescu să mai facă dragoste cu cele două frumoase, Naomi din propria tabără până la final, apoi din tabăra adversă, a mafioților; sau cu Pamela Andrews, iubita lui James Shawfield stăpânul primului domeniu distrus de comandoul condus de Croitorescu și care i-a devenit colaboratoare...L-am întâlnit pe acest scriitor minuant, tânăr mi s-a părut întotdeauna, Marius Mihai Croitorescu și l-am întrebat. De ce nu ai făcut dragoste cu cele două luptătoare

care, în carte, par că le-ai impresionat!?...așa cum ai făcut în toate celelalte cărți scrise în cei șase ani... Da domnule inginer, mi-a răspuns Croitorescu, acțiunea era prea scurtă și rapidă și nu era timp și de dragoste. Hai că ești tare, i-am spus, și l-am bătut prietenește pe umăr! Minunat om, minunat cetățean, minunat ostaș al Armatei Române!...de, până în anul 2000! De ce nu, al unei armate a continentului lumii!

*

Din start, 1996, ni se expune tema: extirparea celor câteva cuiburi de mafioți care se adăposteau în Kenya, de fapt pe cei cinci șefi de clan - mari proprietari în Kenya - bandiți cunoscuți în toată lumea: James Shawfield, european, japonezul Taketori, John Gustafsson, suedez; Louis Mayer și Cecil Stokovski (americani). Pentru lupta contra acestora se adună, se întâlnesc în timpul acțiunii, „19 mercenari legali” din Europa și Africa și formează acest batalion condus de căpitanul Marius Croitorescu („agent special șef”). Pe 150 de pagini ale acestui roman de aventuri se descrie în lux de amănunte relieful, clima, vegetația, sălbăticiile junglei și savanei Kenyei fapt care atestă pasiunea autorului pentru științele naturii, naturalului...de la insecte și până la marii elefanți! tigrii, pantere, lei, crocodili și șerpi dintre care cele mai neplăcute care le-au dat bătaie de cap au fost *norii de țânțari*. Cu o tehnică a amănuntului și descrierii, uneori, chiar poetice în aceste 150 de pagini am recunoscut în Marius Mihai Croitorescu, ținând cont și de celelalte cinci cărți scrise, un adevărat maestru, chiar mai evoluat, al acestor noi creații beletristice, neo-doxul!...doxurile, cărți care în epoca interbelicului și imediat postbelică au creat piața cărților clasei de mijloc, mai ales europene... Germania Federală fiind pe primul loc! Nu spunem întâmplător aceste lucruri, după 1965, Germania deschide ferestrele sale culturale către România, care îi livrează la cerere și contra cost filme de aventuri create de Sergiu Nicolaescu (și nu numai!).

Pentru prima dată în cărțile sale, pe lângă *luptătorii legali* și cei mafioți apar două personaje care emoționează cititorul la maxim: *focul* provocat cu știință și *calul*!...luptele între părți, în obiectivul nr 1 - domeniul mafiot al lui James Shawfield - dându-se nu între jeep-uri și alte motorizate, ci în fruntea hergheliilor de cai de rasă (lux al marilor șefi de clan mafiot). După modelul oamenilor există și șeful cailor, Fulger îl cheamă, și este preferatul lui Shawfield, pe care în această artă a destabilizării îl încalecă șeful legalilor, Marius Croitorescu! Iată cum trădarea în general vine din propria casă, considerându-l pe Fulger membru al familiei James Shawfield...În această fază a maratonului agenților secreți legali spre punctul final sunt eliminați James Shawfield și John Gustafsson, rămânând încă trei care se retrag într-o zpnă necunoscută din Africa de Sud. (Continuare în pag. 13)

TABLETA INGINERULUI PROGRAMATOR

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ BAT-O VINA...

Leontina RUS

Imediat, după 1989, au dispărut contractele noastre la export, valoroasele noastre contracte cu RDG și URSS, respectiv Polonia, odată cu dispariția CAER...Dintr-o dată Centrele de Calcul teritoriale și Oficiile de Calcul din întreprinderi își încetau activitatea noul mod de economie trecând pe sistemul CIEL Franța...Calculatoarele nu mai aveau nici o valoare, imediat se anunța trecerea pe sistemul PC-urilor (personal computer) de birou. Se dădea astfel un semnal hotărâtor că venise vremea și în sistemul economic din Europa de est și sud est (țările foste socialiste cu partid unic - comunist) să se treacă de la sistemul de creație individual, nespecializat la cel gata implementat pe calculatoarele de birou, specializat prin utilizarea de microsisteme, microsofturi cărora astăzi li se spune, generic, inteligență artificială... Astăzi nimeni nu mai crează în sensul programelor de calculator, proiectează tehnic și economic, astăzi toată lumea apelează! Totul este de-a gata...Oare?! Toți apelează la computer care are mii de

programe specializate pe diferitele probleme...Doar în arta literară, muzicală și plastică, încă, nu s-a trecut în mod serios pe producția artistică asistată de calculator...Doamne ferește să se generalizeze arta computerizată nemișcată de 50 de ani de la primele experimente realizate de echipa lui Bill Gates prin anii 1978 (realizarea Micro Soft în SUA și Microprocesoarele - postprocesoare la fabrica de Avioane Craiova - Fam. Cichirdan). În 1990, în ziarul „Experiment” soțul meu publica articolul „Sculptura și Calculatorul” în care aducea un elogiu activității de programare, creare soft, și care nu trebuie să fie înlocuită cu „Inteligența Artificială” cum se bate monedă astăzi, fiindcă pur și simplu ea nu există ca atare! Iarși este folosită panica și frica de viitor, cum a fost și în pandemia de COVID 19, că Inteligența Artificială va spulbera inteligența umană!?...omul ca ființă, fără să se cunoască că programarea computerului stă exclusiv în mâna omului și depinde numai de acesta ca ea să fie folosită sau distrugătoare omului! Într-un număr trecut al Culturii vâlcene, 2025, KIS Peter scria la pag. 10 că inteligența artificială nu poate exista fără inteligența umană!

ȘOPÂRLELE RINOCER

Știați că Șopârlele cu coarne lansează sânge din ochi până la trei metri ca să deruteze sau sperie prădătorii, când șopârla este atacată?

KIS Peter
27 09 2025

DIALOGURI

Este subtitlul unei cărți numită, în sincronismul duratei sale de apariție, ***Tiparul bisericesc la români***. Editura Praxis a Arhiepiscopiei Râmnicului ne-o oferă în dar ca semn al cinstirii anului dedicat tipografilor bisericești, anul 2016, prin Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Binecuvântarea înaltului ierarh al eparhiei – una reprezentativă pentru destinul tiparului românesc și aureolată la un moment dat cu onorantul titlu de *capitală a tipografilor!* – I.P.S Varsanufie, datată la 1 septembrie 2016 (începutul anului bisericesc 2017!) și uvertura tematică a cărții, *Importanța misionară a tiparului în Biserica Ortodoxă Română*, vin ca un îndemn prielnic cercetării unui lucru frumos și de învățătură, pe potriva îndelungatei zăbave în dialogul, la vedere, pe durata anului 2016, în prestigioasele reviste culturale ale Intol Press. Cartea este chiar mai mult decât o incursiune în istoria tiparului românesc. Privirii drumului din urmă i se adaugă, căutându-se mereu răspuns, întrebarea: *încotro ziua de mâine?* Care va fi destinul nostru, încă pe cale, într-o societate a cunoașterii care și-a schimbat radical vehiculul informațional, ca mod de operare, trecând de la analogic la digital? Direct spus: tradiția, respirând *era* Gutenberg, va mai putea să țină pasul cu modernitatea calculatorului? Titlul volumului, tributar sincronismului și unei canonicități instituționale, cu toate meritele privind posibilitatea promovării către cititorii avizați (este nevoie de recomandări alese, în mulțimea atâtor apariții editoriale sărace în substanță!), nu surprinde și planul acestei legitime îngrijorări.

Lucrarea este explicit asumată de autorii *dialogurilor*. Pentru cei care nu le cunosc biografiile, acestea ni se pun în palmă, legitimându-ne autorii pentru cele ce ne sunt prezentate. O îmbinare fericită între experiența dobândită și permanenta învățare/asimilare, în plină scenă, este la vedere. În *câmpul muncii* lor, specializate (iertare celor ce au dus în derizoriu această etichetă!), autorii sunt recunoscuți prin ceea ce au făcut, dar orizontul cuprinderii lor, dincolo de limbul structurilor care îi conțin, ne arată două personalități de largă întindere și de mare amplitudine/adâncime. Arhimandritul Veniamin Micle, ierarh recunoscut al bisericii creștin-ortodoxe, autor a cca. 90 de cărți, un cercetător științific neînhibat, obiectiv și apropiat de noua tehnologie a informației, pe care o folosește din plin, este o memorie vie, o bază de reguli, date și fapte, dacă îl portretizăm spre a justifica posibilitatea unei punți de comunicare cu partenerul de dialog. Petre Simion Cichirdan, inginer (produs al Politehnicii din București), într-un domeniu al creativității prin excelență (vezi programarea mașinilor cu comandă numerică!), trece peste gardul domeniului său de definiție și se lasă inspirat de muze; ucenicește la măștrii ai artei de sub revelații și ni se arată un foarte bun cunoscător al scripturii, pe care o ia sursă în multele sale lucrări. Făcători de carte, și unul și celălalt, depășindu-și domeniile de stric-tă încadrare profesională, spirite libere și întreprinzătoare fiind, s-au întâlnit în numitorul lor comun, marea iubire de adevăr, pornind de la cele de întemeiere personală: valorile neamului din care vin cu principiile care guvernează lumea, peste vremelnicia unor legiuri omenești opace și tributare înnoptărilor intempestive. Între două persoane cu iubire de cunoaștere și preocupări comune s-a construit o punte prin care *dialogurile* ne-au fost date și nouă să învățăm multe.

O punte, un pod se construiesc peste vreo vale, prăpastie, oricum între două părți care privesc diferit în spațiu. Vorbind despre două domenii care definesc malurile și de puntea care le unește, vedem în autorii dialogului cei doi poli, în ceea ce ei au diferit. Să spunem mai întâi că fără tensiunea dintre contrarii nu ar fi fost posibil arcul electric (iată o punte de lumină!) care să lumineze dialogurile și să le facă vizibile. Ce au diferit cele două personalități? Ce este vizibil dinspre observatorul dialogurilor? Aici încercăm să descifrăm cartea, „roman publicistic”, în spusa autorilor, fiind provocați prin dubla expunere publică a dialogului. Prima dată, secvențial, în revistele vâlcene.

Veniamin Micle slujește, trup și suflet, *cuvântul*, care după spusa scripturii, a fost la începutul începutului. Petre Cichirdan, partizan și el, este slujitorul *faptei*, care în spiritul protestant al tuturor făptuitorilor prin nordul pragmatic al Europei, cu burguri și bresle, a fost desigur... *la începutul începutului!* Petre Cichirdan ne oferă o interpretare, altfel de interpretare a partiturii ... scripturii! Pare o contradicție, demnă de-o schismă, care a și provocat cândva o prăpastie și o războire partizană cu râuri de sânge prin valea, căscată prăpastie între puncte cardinale Nord și Sud, pe meridian, după ce contradicția despre proveniența Duhului Sfânt se separase, la fel de contondent, Răsăritul de Apus, pe o paralelă pământescă. Domeniile proprii, de aceea partizane și obediente propriei legi de funcționare, se slujesc cu încrederea în adevărul primit-, unul omenește posibil!- și întreg devotamentul. Dar ne este permis să ieșim din cercul de cuprin-

dere și să vedem altfel lumea? Autorii *dialogurilor* au avut această șansă și voința să o facă. Mare blestem era înainte să te folosești de cercetarea științifică, uneltire a diavolului, precum tiparul însuși a fost considerat. Câte ruguri nu vor fi ars pe pseudo-eretici! Câtă luptă în lumea științei pentru excluderea dogmatismului științific și fetișizarea unui anumit aparat de cercetare, în extrema altui dogmatism – cu sensul unui determinism îngust, nu cel teologic. Autorii noștri au citit, cu altă dispoziție întru înțelegere, și legea de funcționare a vecinătății, au trecut chiar frontierele unui lagăr care impunea adevărul său. Chiar sorocul înnoirii, într-un anume fel al timpului, va fi deschis larg porțile pentru cei pregătiți să își ia porția de libertate, înainte chiar ca sistemul, declarat caduc, să-și fi înțeles sfârșitul. (În inerția în care trăim tarele vechi se vădește limpede rezistența la schimbare!)

Inginerul, partizan al teoriei sistemelor, al principiului cauză-efect, responsabil de structurarea cărții, asumându-și inițierea interviului, lansează provocarea: **la început a fost fapta!** și ne face o demonstrație, credibilă din perspectiva domeniului căruia îi este purtător de *cuvânt* (sic!). Interlocutorul, tezaur de date, fapte, uneori reguli (în înțelesul echipei, care structurează instrumente cu inteligență artificială, s-ar numii inginerul cunoașterii!), cunoaște teoria funcționării sistemelor cibernetice cu acel feed-back și are răbdarea să nu dea răspunsul, în genul lui Socrate care cu răbdare își convinge interlocutorul asupra punctului de vedere propriu. Știe că problema în discuție are nevoie de-o lungă dezbatere și o acceptă bucuros. În cele din lumea cu timp, în care fapta este la vedere, poți accepta imediat sentința auctorială a *unității de conducere* (a centrului de comandă!). Cineva, cândva, ne îndemna să muncim ca să fim liberi, chiar dacă munca în lanțuri, tot robie se cheamă. Ceea ce nu este compatibil cu ideea de libertate! Pentru sfera de dincolo de timp, *dinainte de toți vecii*, principiul cauză-efect devine caduc și însăși ideea de prioritate își pierde sensul. Problema analizată, dincolo de începutul timpului nu mai este valabilă, după cum mecanica lui Newton devine insuficientă pentru lumea universului mare. Cititor/arbitru, de față fiind la dubla expunere a *dialogurilor*, îmi asum această calitate, și îmi explic apartenența la domeniului din care fac analiza. Vin tot din domeniul ingineresc, al aceleași școli politehnice, dar preocupat de energiile sistemelor. Din această perspectivă, observând întâi științific dualitatea energo-informațională a tuturor sistemelor (cineva chiar demonstrează inteligența materiei!), apoi cercetând scriptura și filosofia anticilor, constat **simultaneitatea cuvântului și faptei, dintru începutul**, acolo unde timpul nu se născuse. Toate erau împreună și nedespărțite. Personalizând, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt erau înainte de toți vecii: logos neporuncit, faptă doar în intenție. Dar manifestarea dumnezeirii, este permanentă, fără timp, în prezentul continuu al vieții. Nu degeaba în filozofia tradițională a românilor *softul de operare* al vieții a fost numit *trăire*. În viziunea filosofiei grecești simultaneitatea stărilor: *în potentia, în actu, în opera* ne induce ideea **Troitei**, una și nedespărțită, în toate manifestările ei. Facem o precizare pentru poziționare corectă, privind dumnezeirea din operă, pentru a nu cădea în panteismul apusean. Există în fiecare dintre noi, fii ai lui Dumnezeu fiind, o energie (adăugăm aici și informația dată de zestre!) care își așteaptă sorocul să se adauge, din interior operei, în combustia ei pe cale, înainte de împlinirea care se dă contemplației în ziua de odihnă. *Cuvântul și fapta* sunt nedespărțite în prezentul viu, precum dumnezeirea trăirii noastre. Iată premisa unui dialog fructuos între două puncte prin care poate trece o linie de unire. Premisa că o linie despărțitoare este prima faptă, are și ea o interpretare anume. Punctul, *mult mai mic ca boaba spumii*, mișcându-se, impregnându-se, devine linia trasată, logos înmulțit. Este acolo cu toate ipostasurile: este punct, mișcare cu sens și urmă trasată.

În grădina începutului se produce *păcatul original*, după ce din *androgenul* Adam este luată coasta Eva. Ieșirea din Rai este scindarea lumii cu ne/timp și cu durată. Acum începe să acționeze principiul luptei contrariilor, fără a anula principiul conform căruia Dumnezeu este făcătorul cerului și al pământului, al tuturor văzutei și nevăzutei. El fiind Cel ce este, Logosul însuși, după spusa scripturii, este în ubicuitatea spațiilor, atât duhul vieții pe cale, cât și dincolo de realitatea lumii noastre.

Două puncte de vedere, trasează între ele linia de unire a dialogului și acesta mustește de informație și puterea energiei primită să folosim acest izvor de cunoaștere. Cartea are o structură, precum un fagure de miere, de care este responsabil cel cu fapta, iar în perfecțiunea hexagoanelor (un fel de informație apriorie facerii!) se așează

mierea adunată din toate culorile și miroasele florilor, ca un rod tainic al unor albine harnice, aici identificând pe cel ce va căpăci fiecare căsuță cu logosul, dulce ca mierea, al cuvintelor, cu adevărat un savant. Finalitatea este evidentă: *fapta și cuvântul*, structurate energie-informație, oferite spre hrană pentru lumina cunoașterii, sunt împreună între aceleași coperte. Ce conține întregul *dialogurilor*, dincolo de modul cum au comunicat între ei, cei doi poli ai conversației? Lucruri de mare interes pentru cultura română. O valoare adăugată cercetării în domeniul invocat în titlu. O viziune a cercetării, spu-neam, neînhibată de prejudecăți. Interferența unor domenii, în sprijinul cercetării de amănunt al unor fenomene complexe și aici exprimăm sincera minunarea noastră, privind cu-noștințele de istoria artei ale părintelui Veniamin, acolo unde inginerul Cichirdan este un actor recunoscut (în actu! Vezi muzica, pictura, sculptura, poezia!). Dialogurile scot în evidență, nu doar informații (date, cunoștințe, fapte, etc.), ci și modalități de procesare ale acestora pentru formularea unor sentințe, expunerea unor atitudini. Istoria începutului tiparului pe meleagurile românești, centrele care au dat strălucire meșteșugului, cartea

religioasă necesară slujirii în altare, personalitățile remarcabile ale acestui nou meșteșug, evoluția mașinii care a fost tiparul, incursiunile dinspre prezent în istorie și anticiparea profetică a ce va să fie, sunt subteme sistematizate în capitole care au individualitatea gândită pentru episodul apariției lor în reviste. O critică riguroasă a interpretărilor altor cercetători, cu aparatul critic la vedere, permite valoarea adăugată a unor concluzii noi, de la care cercetătorii de azi – cei care s-ar putea elibera de autoritatea unor corifei, încă acreditați, dar contrași în adevărul lor de noile dovezi și noile demonstrații încă necontrazise!- să-și reactualizeze poziția cum face orice organism viu când constată abaterea (vorbeam de legătura inversă a tuturor sistemelor vii, care își corectează abaterile, continuu!).

Firul călăuzitor al „romanului” este dat de revoluționarea pe care a dus-o în cunoaștere apariția tiparului. Cum a influențat societatea oamenilor și instituția bisericii. Cum s-a accelerat viteza proceselor în lumea materială a faptei. Influența dată de controlul centrelor de multiplicare, în serie, a slovei scrise. Aici aflăm despre rolul de plăci turnante ale Veneției și Cracoviei, dar și despre punctele de iradiere autohtone, de pe lângă mănăstiri, cancelarii domnești, ori burguri transilvane.

Fenomenul geo-politic într-o istorie cu autonomie plătită sultanilor, pe linia de demarcație a Dunării spre deja raiale și pașalâcuri, lângă (și între!) munții noștri cei mari, trasând hotarul cu Europa, când catolică, când dominant protestantă (calvină, evanghelică!), ne-a impus o adaptare la această stare și ne-a făcut tranzacționali spre toate direcțiile. Românii (valahi, ardeleni, moldoveni), ori cei născuți în vatra țării din alte etnii, sunt remarcați în legătură cu perfecționarea meșteșugului tiparului și slujirea lor pentru credința și cultura română. Demonstrația că ierarhul Macarie – dintr-o mare mulțime de purtători ai acestui nume! – realizatorul primelor trei cărți tipărite la noi în slavonă (Liturghierul-1508, Octoihul-1510, Tetraevanghelul-1512), este românul din Transilvania (Codlea), școlit la Veneția, trecut prin Cracovia este rodul unei cercetări cuprinzătoare. Îi aflăm cursul vieții apoi pe la Mănăstirea Peri din Maramureș, de unde se statornicește la Mănăstirea Bistrița din Oltenia de sub munte a... Craioveștilor. Această cercetare dusă la capăt, fără vreo contrazicere de undeva a argumentelor expuse, este una care provoacă varianta oficială a unui Macarie muntenegrean, venit la Târgoviște să tipărească lucrările amintite. Nu dintr-o părtinire locală, ci din consistența demonstrației credem în concluzia lui Veniamin Micle, susținută și de regretatul Costea Marinoiu: **Macarie, ieromonahul tipograf, este românul care a tipărit la Mănăstirea Bistrița (olteană) primele cărți în spațiul românesc.**

Cartea cu ... *dialoguri* a două personalități erudite și neostoite în spațiul public actual, mai ales în cotidianul cultural-spiritual, trebuie citită cu atenție și cu încrederea pe care ăi-o poate da o carte de învățătură. Înainte de-a fi un omagiu adus tuturor tipografilor truditari ai tiparului bisericesc românesc (în anul consacrat cinstirii lor!) este un fericit omagiu al conlucrării unor poli cu aparența incompatibilității. Părintele Veniamin și inginerul Petre Simion dau un exemplu de tratare al unor diferențe care nu se resping, ci conlucrează la reconfigurarea unor adevăruri care au nevoie, după un timp, de actualizare, de primenire în veșmintele cele noi pe care le cere înmulțirea talanților dați acestui scop. Să o primim cu bucurie și respectul cuvenit, mulțumind în același timp Arhiepiscopiei Râmnicului pentru recoman-darea și susținerea editorială.

ORIGINEA LITERARĂ A POEZIEI EMBLEMATICE DIN ÎNCHISORILE COMUNISTE, „AZI-NOAPTE, IISUS MI-A INTRAT ÎN CELULĂ” DE RADU GYR. DEBUT PORTUGHEZ ÎN 1952

Ionuț ȚENE

Corifeii cenzurii ideologice din România fac confuzia deliberată și tendențioasă dintre opera literară și biografia autorului privind pe Radu Gyr. Este ca și cum l-am cenzura și interzice pe Nicolae Labiș pentru că a scris poezii dedicate partidului comunist sau lui Lenin, ceea ce ar fi o absurditate, pentru că restul operei poetului este genială. Această cenzură ideologică se întâmplă doar în România și nicăieri în lumea civilizată și democratică. Spre exemplu, poetul american Ezra Pound, care a lucrat în anii războiului la un radio plătit de Mussolini în Italia ca să susțină propaganda anti-americană, după ce a fost o perioadă închis și și-a ispășit pedeapsa, astăzi opera lui este promovată și publicată la liber în SUA. La fel și cu poetul D'annunzio fondatorul fascismului italian este astăzi o figură emblematică cu nume de străzi, statui și exhaustive biografii literare. Exemple similare sunt multe de la Louis-Ferdinand Céline încoace. Oriunde în lumea civilizată nu se face confuzia dintre operă și biografie. Opera literară transfigurează biografia autorului în sensul berdiaevian. Capodoperele literare se desprind de biografia autorului. E și cazul poetului Radu Gyr, unul dintre cei mai importanți poeți ai secolului XX. Opera lui literară nu poate fi interzisă, iar poetul nu poate fi scos din istoria literaturii române, oricât ar încerca tot felul de activiști ideologici năimiți și care au crescut în tinerețe pe genunchi cu textele lui Marx, Engels, Lenin și Stalin.

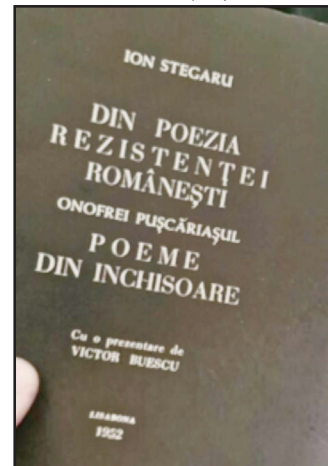
După 23 august 1944, România intră sub ocupația tancurilor sovietice și autoritățile comuniste în frunte cu soția procuror a lui Silviu Brucan (prietenul lui Lucian Măndruță) decid să-l aresteze pe poetul Radu Gyr și să-l trimită în judecată în cel de-al doilea mare proces din lotul „ziariștii și scriitorii” în 1945. E condamnat din nou la 12 ani de muncă silnică după ce făcuse pușcărie în vremea lui Carol al II-lea și Ion Antonescu. Își execută pedeapsa, rănit fiind de pe urma războiului, în spitalul închisorii Brașov (o perioadă nu prea lungă, dar cea mai grea) și la Aiud. Radu Gyr a făcut 20 de ani de temniță. A fost condamnat la moarte în 1958, dar a trăit și a compus poezie valoroasă. A lăsat în urmă cele mai frumoase și zguduitoare poezii-rugăciune, penetrante și zguduitoare, scrise fără hârtie și creion, dar care au rezistat timpului și închisorii. Erau poezii scrise noaptea, când pereții celei ținea loc de hârtie, erau recitate dimineața, în cod Morse, la calorifere sau în plimbările organizate, și erau rescrise pe talpa bocancilor, pe săpun sau pe orice se puteau încrusta cuvinte, așa cum ne-au lăsat mărturie deținuții politici. Se foloseau chiar și bucăți de sticlă, suflate cu praful destinat deratizării și scrijelite cu așchii sau ața deșirată din zeghe și înnotată în formă de litere.

Deținuții politici au murit cu sutele, cu miile, dar n-au renunțat la visele lor de libertate, credință și democrație, știind prea bine, cum spune Radu Gyr, că „adevăratele înfrângeri sunt renunțările la vis”. Deținuții din pușcăriile comuniste, care și-au susținut până la capăt crezul lor creștin, au dăruit pământului țării sânge sfințit și oseminte de martiri în gropi comune. Poeții închisorilor s-au transformat și au devenit aposoli ai libertății. La sfârșitul anului 1955, cu puțin înainte de expirarea celor 12 ani de condamnare, poetul este eliberat. Până în 1954, Radu Gyr a compus în temniță 200 de poezii pe care le trimite afară prin prietenul său de detenție, Dumitru Cristea, care, la ieșirea

din temniță, le așterne pe hârtie în trei caiete, în octombrie 1954. În 1955, secretarul general al partidului comunist (PMR), Gheorghiu Dej, a fost înduplecat de președintele Indiei, la care a mijlocit prietenul de afară a lui Gyr, Mircea Eliade, să-l elibereze. Această perioadă de libertate a durat aproximativ până prin luna februarie 1958, când a fost din nou arestat, conform mărturiei fiicei poetului.

„Azi-noapte, Iisus mi-a intrat în celulă”, care este o capodoperă lirică și poezia emblematică a universului carcerar românesc, a fost scrisă în prima parte a detenției comuniste, când era închis la închisoarea Văcărești. M-a deranjat faptul că o parte a presei mainstream și ideologii de serviciu plătiți de statul român din impozitele și taxele noastre au scris că poezia a scris-o Radu Gyr înainte de 1940, fiind confundată de ziariștii fără elementare noțiuni culturale cu poemul „Noi nu am avut tinerețe”, compus în 1939. În toamna anului 1946, poetul are inspirație în spitalul penitenciarului Văcărești. Radu Gyr compune celebra poezie „Azi-noapte, Iisus...”, poezie ce avea să ridice moral și spiri-

Prezentare (de Victor Buescu)	Pag.: 1
ION STEGARU, <i>Din poezia Rezistenței românești:</i>	
1) Prin coajă	17
2) La meeting	21
3) De ziua Geniului	27
4) București, Aprilie 1930	35
ONOFREI PUȘCĂRIAȘUL, <i>Poeze din închisoare:</i>	
1) Azi' noapte, Iisus	47
2) Clișeu	53
3) Foame	57
4) Cumetri de singurătate	63
5) Jind	69
6) Zile	73
Tabla	77

tual sute de mii de deținuți. Este poezia în care deținutul însingurat și suferind se identifică cu „crucea purtată”, cu Iisus Hristos pe Golgota. Poetul trăiește transformat de suferință în celulă ca într-o chilie. „Az’ noapte Iisus a intrat la mine-n celulă./ O, ce trist, ce înalt era Christ!/ Luna-a intrat după El în celulă,/ Și-L făcea mai înalt și mai trist.”

Atanasie Berzescu povestea într-un articol memorial despre miracolul pe care îl făcea această poezie: „În Aiud, Radu Gyr l-a adus pe Iisus în celulă. L-a coborât de pe cruce și l-a adus alături de noi pe rogojina de libărci, spre îndumnezeirea omului. Îi știam cu toții poeziile pe dinafară și așteptam ca nerăbdare următoarea creație care să ne bucure, să ne îmbărbăteze. E greu de înțeles pentru omul modern de azi ce a însemnat atunci temnița comunistă și ce rol a avut poezia lui Gyr în acel context. Fără ea, mulți s-ar fi prăbușit. Iată ce rol major poate avea poezia în inima omului”. Această poezie a văzut lumina tiparului în Occident destul de devreme, în anul 1952, în plină dictatură stalinistă, când cărmaciul roșu, I.V. Stalin, trona la Kremlin. Suferința transmisă de poezia lui Radu Gyr este revelatoare și românii sub ocupația stalinistă s-au identificat cu suferințele lui Iisus: „A stat lângă mine pe rogojină.../ – Pune-mi pe răni mâna ta./ Pe glezne-avea umbre de răni și rugină./ Parcă purtase lanțuri, cândva.../ Oftând, Și-a întins truditelile oase/ Pe rogojina mea cu libărci./ Prin somn lumina, dar zăbrelele groase/ Lungeau pe zăpada Lui vărgi.”

Vă prezint în exclusivitate informația publicării acestei poezii simbolice și fanion a liricii concentraționare într-o

revistă literară românească din Portugalia, în anul 1952. Poezia a apărut sub pseudonim, pentru că prietenii care au publicat-o nu au dorit să-l deconspire și să-i facă rău poetului Radu Gyr. Numele sub care a apărut poezia era Onofrei Pușcăriașul, ce publica ciclul de „Poeme din închisoare” în antologia lirică întocmită de Ion Stegaru și intitulată „Din poezia rezistenței românești – Onofrei Pușcăriașul – Poeme din închisoare”, cu o prezentare de Victor Buescu. Volumul de poezii cu tematică carcerală a fost publicat de Universitatea din Lisabona în Colecția Lectoratului Român. Prefațatorul antologiei a fost un cunoscut publicist interbelic, născut în Oltenia, care în 1943 a fost trimis în funcția de lector de limba română la Facultatea de Litere a Universității din Lisabona, la recomandarea profesorului Herescu, și a predat în cadru organizat până în 1946, când lectoratul a fost desființat, după care a continuat să țină cursuri libere pentru cei interesați până la sfârșitul vieții. Universitatea i-a recunoscut meritele mai târziu, numindu-l asistent la sfârșitul anului 1961 și apoi, cu puțin timp înainte de moarte, profesor auxiliar de limba și cultura română la Facultatea de Litere. A tradus în limba portugheză marea operă a literaturii române într-o vreme când aceasta era ocultată, ca și astăzi, de un regim ideologizat. Deci, poezia din universul carceral a lui Radu Gyr a văzut lumina tiparului în Portugalia lui Salazar în anul 1952, fiind promovată apoi în Spania și apoi în restul țărilor occidentale. Cum au ieșit în plin stalinism din țară aceste poezii putem bănuși: prin cei eliberați din temnițe care au memorat poemele din închisorile unde a fost închis poetul, care apoi le-au transcris pentru românii care au fugit în Occident prin Iugoslavia sau prin agenți CIA sau serviciul secret britanic care le-au scos prin valiza diplomat din România. Doar prin aceste două căi puteau ajunge poeziile lui Radu Gyr în Occident din lagărul de sârmă ghimpată al comunismului.

Interesant e că, încă de la începutul anilor '50, poezia din închisoare a lui Radu Gyr era recunoscută și popularizată de critica literară și marele public. Poezia se încheie zguduitor și apoetotic în care deținutul se identifică într-o atitudine dureroasă și hristică: „Când m-am trezit din grozava genună,/ Miroseau pazele a trandafiri./ Eram în celulă și era lună,/ Numai Iisus nu era nicăieri.../ – Unde ești, Doamne? Am urlat la zăbrele./ Din lună venea fum de cățui./ M-am pipăit, și pe mâinile mele/ Am găsit urmele ciuelor Lui...”

Este o poezie care transfigurează sublim cititorul, care se recunoaște de 2000 de ani în calvarul de pe Golgota. Această capodoperă literară nu va putea fi niciodată scoasă din istoria liricii românești și din memoria colectivă. În durata lungă a istoriei va rămâne poezia emblematică a liricii universului carcerar românesc, care a văzut, iată, lumina tiparului sub pseudonim în înșorita Portugalia la anul 1952. Volumul inedit se regăsește în arhiva istorică a Ligii Studenților (LS IASI), îngrijită de Silviu-Emanuel Man și Toma Tataru. Încă din acei ani de început ai regimului comunist, Radu Gyr era perceput ca liderul poezilor români care compuneau poezii despre universul concentraționar comunist. În aceeași antologie portugheză mai apar poeziile „Clișeu”, „Foame”, „Jind” sau „Zile”, toate poeziile devenite populare în memoria populară privind lirica românească despre gulagul comunist. Prin debutul din Portugalia, poetul Gyr devine un poet universal, perceput ca vocea lirică a deținuților politici din toată lumea supusă experimentului totalitar.

MUZICIENI ROMÂNI - NOIEMBRIE

CONSTANTIN CATRINA (6.11.1933, Țiu, Dolj - 28.05.2013, Brașov)

Muzicolog și compozitor român, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România din anul 1977 și doctor în muzică - specialitatea bizantină - a studiat la Seminarul Teologic din Craiova (1945-1947), Seminarul Teologic de la Mănăstirea Mofleni, județul Dolj (1947-1950), Școala Medie de Muzică din Craiova (1950-1952), Școala Medie de Muzică din Brașov (1952-1954), Conservatorul de Muzică din București (1960-1963) și Conservatorul de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj (1969-1971), unde i-a avut ca profesori de Victor Giuleanu (teorie și solfegiu), Myriam Marbe 9contrapunct), Emilia Comișel (folclor muzical), Ion Marin (dirijat coral), Tudor Jarda (armonie). În decursul vieții a lucrat ca director al Căminului Cultural Homorod, județul Brașov, îndrumător metodist la Casa Raională

de Cultură Rupea, județul Brașov, dirigor al corului și fanfarei Casei de Cultură Rupea, profesor de muzică la Liceul „St. O. Iosif” din Rupea, inspector metodist la Secția Învățământ și Cultură a Sfatului Popular Rupea, secretar și inspector al Comitetului de Cultură și Artă Rupea, inspector metodist la secția de învățământ a Sfatului Popular Regional Brașov, profesor la Școala Populară de Artă Brașov, vicepreședinte al Comitetului de Cultură și Artă județul Brașov, director al Centrului Județean de Îndrumare a Creației Populare Brașov, vicepreședinte al Comitetului Județean de Cultură Brașov, profesor la Facultatea de Muzică Brașov, muzeograf la Muzeul de Etnografie din Brașov. Creația artistică (selectiv): Studii și documente de muzică românească (1986), Coruri (1988), Folclor muzical genuri și repertorii (1997), Muzică de tradiție bizantină (2001), Muzica și muzicienii noștri (2008).

(sursa: wikipedia)

Emil MANZUR

VASILE BLENDEA, PICTOR AL BISERICII „SFINȚII ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ȘI ELENA” DIN CIUNGET, VALEA LOTRULUI

Pr. Nicolae MOGA

De fiecare dată când intrăm într-o sfântă biserică, simțim că ieșim din lumea aceasta, pentru că totul este învăluit într-o taină de necuprins! Ceea ce contribuie și are menirea la mișcareaființei noastre este pictura, care este o fereastră sau o punte către cer, prin care vedem puțin din frumusețea raiului ceresc. Nicolae Berdiaev evidenția, în cartea *Sensul creației*, puterea artei creștine: „*Arta creștină nu ne lasă în această lume, în frumusețea realizată și finită, ci ne poartă într-o altă lume, către o frumusețe a unui tărâm dincolo de limite*”. De aceea, într-o lume în permanentă schimbare, arta rămâne un refugiu pentru suflet, iar pictura bisericească, în special, are o semnificație cu totul aparte. Un nume important în acest domeniu este Vasile Blendea, „un clasic al artei românești”, sculptor, profesor, desenator și pictor bisericesc, care, prin stilul și viziunea sa, a adus o lumină aparte asupra artelor sacre. În toată activitatea sa, a fost implicat în numeroase proiecte majore.

S-a născut la 15 noiembrie 1895, ca al optulea fecior al soților Maria și Constantin Blendea, țărani moșneni din nordul Olteniei, în satul Gureni, al comunei Peștișani, județul Gorj, comună în care văzuse lumina zilei, cu 19 ani mai devreme, de data aceasta în satul Hobița, Constantin Brâncuși, părintele sculpturii moderne. A dovedit talent la desen de mic copil și a urmat cursurile școlii primare în satele învecinate, Boroșteni și Frâncești, în perioada 1903-1908, când a fost inițiat în taina desenului de fratele său mai mare, învățătorul Tănase Blendea¹. Și-a aprofundat pregătirea pentru desen urmând cursurile gimnaziului Tudor Vladimirescu din Târgu Jiu între anii 1908-1913, apoi a absolvit cursul superior al Școlii Normale din Turnu Severin (1913-1916). A urmat stagiul militar la Regimentul Infanterie nr. 18, Gorj, fiind apoi recrutat pentru Școala militară din Botoșani, de unde a fost trimis pe front. Sublocotenentul Vasile Blendea a participat activ la luptele de la Mărăști, Valea Putnei, Valei Șușitei și Muncelu.² Fiind pe front, acesta nu l-a împiedicat însă să umple caiete întregi cu schițe inspirate din realitatea crudă a războiului, privind și notând lapidar, cu spontaneitate și cu vervă, aspectele diurne ale vieții din tranșee, cu tot cortegiul de suferințe și de lipsuri. În schițe apar adesea ostașirăniți, chiar și peisajele surprinse în desene prezintă răni adânci, precum cele din satul Varnița, cu case în ruină, distruse de obuze.

Odată cu sfârșitul Primului Război Mondial, urmează Școala de Arte Frumoase din București, unde este remarcat printre studenții cei mai talentați chiar de către directorul instituției, pictorul George Demetrescu Mirea, care l-a admis fără examen după ce i-a răsfoit mapa cu desene, exclamând: *Ai stofă, domnule!*³ În perioada studenției uce nicește, deprinzând tainele picturii murale cu ocazia pictării bisericii din Hobița, Peștișani-Gorj. Angajat, mai târziu, de sculptorul Emil Beker din București, va executa pentru acesta diverse ornamente. În aceeași perioadă a urmat și cursurile de sculptură cu Dimitrie Paciurea și de pictură monumentală cu Costin Petrescu (1871-1954)⁴, fiindu-i apoi profesor la catedra de desen Frederick Storck.

După terminarea studiilor, în 1924, a predat ca profesor de desen la Focșani, unde a funcționat până în anul 1926, când a fost solicitat la Târgoviște de către prietenul și colegul Dumitru Belizariesă ajutela restaurarea unei fresce medievale de la Mitropolie. Aici se va stabili pentru o perioadă îndelungată în cetatea de scaun a Țării Românești ca profesor la catedra de Desen și Caligrafie de la Școala Normală, actualul Colegiu Național „Ienăchiță Văcărescu”. Ca profesor, a dovedit permanent dăruire și exigență, fiind un model pentru mulți elevi. A simțit nevoia ca, la un moment dat, să lucre-

ze în isihie și creezează, în turnul cloptniței de la Mănăstirea Stelea, lucrări de sculptură de mare valoare.

În toamna anului 1927, urmare a unui concurs, a obținut o bursă de specializare la Paris, ca membru al Școlii Artiștilor Francezi, iar prestigioasele reviste de artă, *LesArtistes d'aujourd'hui* și *Revue Moderne* îi reproduc sculpturile expuse.

În capitala Franței l-a întâlnit pe Brâncuși de câteva ori – prima dată, în 1927. Vasile Blendea, atunci, la vârsta de 32 de ani, nu i-a putut înțelege arta și, astfel, a pierdut șansa de a fi ucenicul marelui sculptor. Petru Comarnescu nota în lucrarea sa, *Brâncuși, mit și metamorfoză*, la pagina 261: „Au trecut prin atelierul său din Impasse Ronsin și alți artiști români. Pe ruda sa, sculptorul Vasile Blendea, a ținut cu dinadinsul să o formeze, dar acesta, ajuns la Paris, nu a găsit afinități cu arta lui Brâncuși și a pierdut marea ocazie de a-i fi ucenic”⁵.

Pentru decorarea școlii, artistul concepe și redă în frescă o amplă compoziție, realizată în 1929, la îndemnul profesorului N. Iorga, cu tema „Brâncoveanu, la sfințirea Mănăstirii Surpatele-Vâlcea”, lucrare elogiată de savant. S-a întors în țară în anul 1930 și își reia activitatea didactică la Școala Normală din Târgoviște până la pensionare, în anul 1953, perioadă care poate fi socotită cea mai laborioasă de sculptor, desenator, pictor monumentalist, restaurator de biserici.

După pensionare se va muta la București, unde va realiza, în cele două ateliere ale sale, lucrări de valoare artistică. Dintre creațiile lui Vasile Blendea, care surprind o întregă pleiadă de eroi ai istoriei și culturii naționale, amintim aici: Nicolae Bălcescu (1950), Matei Basarab, (1956), Aurel Vlaicu (1960), Ion Neculce (1963), Ion Al. Brătescu-Voinești (1965), Vlad Țepeș (1966), Meșterul Manole (1971), Nicolae Iorga (1973)⁶.

Pe lângă activitatea sa de sculptor, în această perioadă de pensionare Vasile Blendea a fost activ, contribuind ca restaurator al picturilor bisericilor din Târgoviște, Valea Voievozilor, Brănești, Doicești, Potlogi și pictarea din nou a bisericii din satul Ciunget, comuna Mălaia, județul Vâlcea.

Preafericitul Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (1948-1977) a avut un rol important în susținerea construirii și consolidării de biserici în România, prin atribuirea de fonduri financiare. Potrivit documentelor din arhiva bisericii Ciunget, alături de enoriașii bisericii, a contribuit și Părintele Patriarh Justinian, acordând un ajutor de 45 000 lei pentru lucrări de: tencuieli, pardoseli, tâmplărie, mobilier, pictură, obiecte de cult etc. la noul sfânt locaș. Pentru timpul de atunci, a fost o sumă destul de mare, ceea ce pentru anul 2025 ar însemna peste 250 000 lei.

În 1966 aprilie 21 a avut loc licitația pentru pictura bisericii, la care s-au prezentat următorii pictori: Nițulescu Constantin - Topoloveni, Glăvan Ion-Novaci, Ivănescu Emil - Curtea de Arges, Hermeneanu Stan - Băile Govora, Blendea Constantin - București, Blendea Vasile - Văleni. În urma licitației, pictorul Blendea Vasile a fost ales de Consiliul Parohial să execute pictura noii biserici, prezentând cea mai bună ofertă. Acesta s-a angajat să execute o pictură artistică, cu material de bună calitate, respectând termenele ce se vor stabili prin contract. La această licitație a participat și nepotul său de frate, Blendea Constantin (1929 – 2012), din București. Tehnica picturii s-a făcut în tehnica frescă, iar icoanele de pe catapeteasmă în ulei, în stilul tradițional, cu respectarea dogmelor și erminiei ortodoxe.

Pictarea sfântului locaș a fost executată într-un răstimp de un an de zile, fiind începută la data de 11 iulie 1966 și fiind terminată la data de 21 iulie 1967, perioadă în care a fost găzduit, împreună cu echipa sa, la familia Maria și Toma Vangu din Ciunget. Recepția picturii a fost făcută de cunoscutul pictor Deaconu Ion din Râmnicu Vâlcea, care constata

în procesul verbal că, „lucrările s-au executat conform planului iconografic în deviz, completându-se cu tablouri toate spațiile din tindă”. Materialele au fost de bună calitate, ceea ce a asigurat o bună durabilitate în timp, lucru care se poate lesne constata și astăzi, după 60 de ani. Condițiile executării picturii au fost optime, cu desen corect, la mărimea naturală a chipurilor sfinților, coloritul este armonios, ceea ce a creat un ansamblu plăcut și o autentică atmosferă de rugăciune. Pictorul a dovedit a fi un bun portretist, ceea ce se remarcă din studiul figurilor.

Pentru calitatea tehnică și artistică a picturii Bisericii din Ciunget, comisia de recepție a propus promovarea pictorului la calificativul superior.

Cu siguranță, taina din spatele picturii bisericești oferă trăirea și fascinația resimțite când venim în Casa Domnului. Astfel, pictura este o legătură cu lumea îngerilor, iar mâinile dibace ale pictorilor creează această trecere și ne aduc mai aproape de Cer. Mediul din care vin oamenii simpli, adică satul, acesta este locul de unde, de cele mai multe ori, artistul își ia personajele. Satul, activitățile sale și oamenii cu fețele brăzdate de ridurile vârstei, sau copiii cu chipurile inocente, sunt reprezentați cu sensibilitate. Desenul sigur din lucrările cu astfel de subiecte trădează o apropiere sufletească a artistului de aceste locuri și de oameni. A redat admirabil scene, de cele mai multe ori comune, ale vieții simple de la țară, dar pe care, prin modul în care le transformă prin prisma ochiului critic, propriu oricărui artist, le-a adus la rangul de artă, putându-se înțelege astfel naturalul, firescul acestui mod de viață. Părintele Georgescu Gheorghe, preotul în timpul căruia s-a ridicat și pictat noua biserică, mi-a încredințat faptul că pictorul Vasile Blendea a înveșnicit chipurile unor enoriași din Ciunget, prezentându-mi câteva nume care se apropiu de chipurile unor sfinți.

Pictorul Vasile Blendea este un reprezentant care reușește să îmbine talentul cu spiritualitatea. Pictura sa bisericească nu este doar o operă de artă, ci un mijloc de a comunica și de a inspira. Ea a adus o rază de lumină în sânul enoriașilor din Parohia Ciunget, demonstrând că această pictură are un impact profund asupra sufletului uman și în viețile lor. Pictura bisericească a acestui valoros pictor reunește și transformă, unește și îi aduce pe credincioșii de toate vârstele la iubirea lui Dumnezeu. Numele său va rămâne legat de lumina și culoarea picturii bisericești, care va dăinui în patrimoniul Bisericii noastre strămoșești.

La 8 aprilie 1988, la venerabila vârstă de 93 de ani, pictorul Vasile Blendea va trece la cele veșnice și va fi înmormântat la Cimitirul Mănăstirii Viforâta, alături de soția sa, Emilia.

NOTE

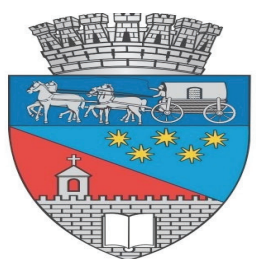
- Cornel Mărculescu, Vasile Blendea (1895-1987) – Pentalogii monumentale consacrate războiului de întregire națională**, în „Misiunea. Revista Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României General Paul Teodorescu”, Anul V (2018), nr. 1 (5), București; **Dumitru Bulei**, Sculptorul Vasile Blendea - un clasic al artei românești, artist al cetății, ACTA_TERRAE_FOGARASIENSIS, nr. VIII, 2008.
- Cornel Șomîcu**, Gorjanul Vasile Blendea (1895 – 1988), dascăl și artist afirmat departe de locurile natale, în Școala Gorjană, 04 iulie 2025.
- Florea Vasile**- Album Monografie Vasile Blendea, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2002, p. 13.
- Preot prof. Mircea Păcurariu**, Istoria Bisericii Ortodoxe... vol. III, pag. 450. Costin Petrescu a fost profesor la Școala de Belle Arte din București, a pictat bisericile Mihai Vodă, Sfântul Dumitru Colentina, Sfântul Silvestru din București, Sfântul Nicolae din Șcheii Brașovului, Ateneul Român, Catedrala încoronării de la Alba Iulia, lucrări la palatul patriarhal, etc.
- Maria Claudia Neacșu, Metode de promovare a Muzeului “Vasile Blendea” din Târgoviște** în Anuarul Muzeului Literaturii Iași, Anul I, 2008, p. 14.
- Dr. Cornel Mărculescu, Vasile Blendea (1895-1987)**, op. cit.

MARIUS MIHAI CROITORESCU: „MISIUNE ÎN KENYA”

(Urmare din pag. 10)

Informație pe care o primește Marius Croitorescu de la văduva lui Shawfield, frumoasa Pamela Andrews, în schimbul protecției oferite de Poliția Kenyei... Cei trei sunt: japonezul Taketori, John Meyer și Cecil Stokovski. Urmează tot în pas alergător, doar, însă, numai 70 de km, ca echipa de *legali* să plece și să anihileze în Africa de Sud, și să le distrugă această bază absolut necunoscută...De reținut că fiecare, acum, dintre cei 19 agenți legali avea o cușcă cu un iepure care avea rostul să anihileze paza cu câini dresați a mafioților... În această parte a doua a volumului editat acțiunea se desfășoară ca o combinație între pregătirile scenelor de luptă finale între agenții legali și mafioți, însă pagini întregi este prezentată faună fabuloasă specifică savanei subtropicale în care familii de animale se luptă între ele și se ucid ca să nu moară de foame. Rezultă, fără a fi declarată, o paralelă între lupta necinstită de supraviețuire a oamenilor și lupta cinstită a animalelor în aceeași pa-

radigmă- lupta de supraviețuire... Alături de cele două forme de luptă, cea dintre animalele sălbatice din familii diferite și lupta dintre oamenii civilizați și cei mai puțin civilizați există această formă organizată și folositoare pentru viitorul unei societăți umane, cea de a treia, lupta între cavalerii lumii, ai luminilor, angajați să lupte împotriva mafioților, corupților și criminalilor vieții pe planeta pământ, cei care trăiesc și cresc în afara legii... Este ideea de bază pe care Marius Mihai Croitorescu o folosește și se ghidează după ea, în toate cărțile sale, în care aventura este o calitate și un drept al cavalerilor dintotdeauna, a cavalerilor moderni. Mai remarcăm starea de suflet a autorului extrem de optimist, care, iată, în acești ani de viață nu tocmai perfecți de la finalul cărții își ucide eroul preferat, nemuritor în atâtea opusuri scrise și oferite publicului cititor, parcă spunând sau declarând că cititul unei cărți, precum și scrierea ei, încă mai reprezintă o șansă pentru planeta pământ, încă o speranță...așa cum spune poetul: „Din drag să moară omul, nu din ură/ Să-i joace gândul ochiului în strună/ Să curgă vinul pentru cel ce-i bun!” (P. Cichirdan, „Caietul gri”, Ed. Conphys, 2008)

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

DISPOZIȚIA NR. 3641 privind convocarea Consiliului Local - 27 11 25, ora 10:00 (PROIECTUL ORDINII DE ZI)

1. Proiect de hotărâre privind rectificarea bugetului local și a listelor de investiții pe anul 2025- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2, nr.3, nr. 4 și nr.5.

2. Proiect de hotărâre privind rectificarea bugetului de venituri proprii al unităților de învățământ preuniversitar de stat pentru anul 2025- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.5.

3. Proiect de hotărâre privind rectificarea bugetului Căminului pentru Persoane Vârstnice pentru anul 2025 - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.5.

4. Proiect de hotărâre privind rectificarea bugetului de venituri proprii și subvenții al instituției Sport Club Municipal pentru anul 2025- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.5.

5. Proiect de hotărâre privind rectificarea bugetului Direcției Administrării Domeniului Public pentru anul 2025- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.2.

6. Proiect de hotărâre privind rectificarea bugetului de venituri proprii și subvenții al instituției Filarmonica "Ion Dumitrescu" pentru anul 2025- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.5.

7. Proiect de hotărâre privind aprobarea Studiului de Fezabilitate și a indicatorilor tehnico-economici pentru obiectivul de investiție "Construire bazin de înot didactic și de agrement"- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.4.

8. Proiect de hotărâre privind aprobarea Documentației de Avizare a Lucrărilor de Intervenție și a indicatorilor tehnico - economici pentru obiectivul de investiție "Creșterea eficienței energetice la Colegiul Economic Râmnicu Vâlcea" - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.4.

9. Proiect de hotărâre privind aprobarea Documentației de Avizare a Lucrărilor de Intervenție și a indicatorilor tehnico-economici pentru obiectivul de investiție "Creșterea eficienței energetice la Liceul Tehnologic Căpitan N. Pleșoiu" - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.4.

10. Proiect de hotărâre privind aprobarea Devizului

General Final pentru obiectivul de investiții "Amenajare trecere la nivel linie CF cu dale elastice la str. Drumul Gării" - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.4.

11. Proiect de hotărâre privind modificarea și completarea anexei la Hotărârea Consiliului Local nr. 350/39/28.11.2024 referitoare la aprobarea contractării unei finanțări rambursabile interne în valoare de 40.000.000 lei, cu modificările și completările ulterioare - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.2.

12. Proiect de hotărâre privind modificarea unor anexe la Contractul de delegare a gestiunii serviciului de transport public local efectuat cu autobuze și microbuze în municipiului Râmnicu Vâlcea - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.3.

13. Proiect de hotărâre privind aprobarea "Programului anual de întreținere și reparare a infrastructurii de operare" și a "Planului de marketing" pentru anul 2026, pentru serviciul de transport public local efectuat cu autobuze și microbuze în municipiul Râmnicu Vâlcea- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.3.

14. Proiect de hotărâre pentru modificarea și completarea Regulamentului privind stabilirea unor măsuri pentru păstrarea ordinii și curățeniei în municipiul Râmnicu Vâlcea - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.3.

15. Proiect de hotărâre privind prelungirea perioadei de concesiune pentru terenul în suprafață de 3,04 m.p., proprietate publică a municipiului, situat în str. Republicii nr.4, bloc R17, sc.C- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2, nr.3 și nr.4.

16. Proiect de hotărâre privind actualizarea suprafeței terenului concesionat, proprietate publică a municipiului, situat în str. Matei Basarab nr.6, bl.30, sc.B, ap.4, conform măsurătorilor tehnice de cadastru- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2, nr.3 și nr.4.

17. Proiect de hotărâre privind modificarea caracteristicilor tehnice ale imobilului - teren "Terasa Mircea cel Bătrân", înscris în Cartea Funciară nr. 39421, precum și ale imobilului - teren înscris în Cartea Funciară nr. 50817- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.3 și nr.4.

18. Proiect de hotărâre privind aprobarea modelului ca-

dru al Protocolului de predare - primire în administrare a bunurilor care fac parte din baza materială a unităților de învățământ preuniversitar de stat de pe raza administrativ-teritorială a municipiului Râmnicu Vâlcea- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.3 și nr.5.

19. Proiect de hotărâre privind aprobarea Listei solicitanților care au acces la o locuință de serviciu, în ordinea de prioritate - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.3.

20. Proiect de hotărâre privind atribuirea în continuare a locuinței de serviciu situată în Municipiul Râmnicu Vâlcea, bulevardul Pandurilor nr.9, bloc A7, scara B, apartament nr.4 - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.3.

21. Proiect de hotărâre privind extinderea spațiului de locuit - inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.3.

22. Proiect de hotărâre privind repartizarea unei locuințe sociale- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.3 și nr.5.

23. Proiect de hotărâre privind modificarea organelor și a statului de funcții în cadrul unității de învățământ "Creșța Râmnicu Vâlcea"- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1, nr.2 și nr.5.

24. Proiect de hotărâre privind modificarea statului de funcții al Căminului pentru Persoane Vârstnice Râmnicu Vâlcea, începând cu 01.12.2025- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.2.

25. Proiect de hotărâre privind adoptarea unor măsuri de organizare a intervențiilor pe timpul iernii 2025- 2026 pe raza Municipiului Râmnicu Vâlcea- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.3.

26. Proiect de hotărâre privind aprobarea Planului de acțiuni sau lucrări de interes local pe anul 2026, pentru stabilirea activităților desfășurate de persoanele beneficiare de ajutor de incluziune, acordat în baza Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune și de către părinții apti de muncă obligați la întreținerea copilului în condițiile stabilite de Codul civil- inițiator Primarul municipiului. În vederea avizării proiectului de hotărâre, acesta se va transmite comisiilor de specialitate nr.1 și nr.5.

27. Prezentarea plângerii prealabile înregistrată la Primăria municipiului Râmnicu Vâlcea sub nr. 42419 din 10.11.2025.

28. Întrebări, interpelări și informări.

PRIMAR,
Mircia GUTĂU

SECRETAR GENERAL,
Ion DIDOIU

EVENIMENTE CULTURALE ÎN CASCADĂ, ÎN SATUL DOZEȘTI, COM. FÂRTĂȚEȘTI, JUD. VÂLCEA

Ana VASILE

Duminică 19 octombrie 2025, rămâne ca o zi istorică pentru locuitorii din Dozești, dar și pentru toți care au legături spirituale acolo, cât și pentru toți iubitorii de cultură autentică, de tradiții pur românești. - Inaugurarea Muzeului Etnografic și al personalităților locale, rămâne un act de cultură, profund! - Prima ediție a Festivalului de Muzică Mircea Buciu, pentru tinerele talente din această zonă, un adevărat bazin folcloric!

De la început trebuie precizat că pentru realizarea acestor evenimente, inițiativa a avut-o colegul nostru jurnalist de investigații Gigi Jianu (fondator A.Z.I. și director al publicației cu același nume), în colaborare cu prof. Constantin-Puiu Tudor (un fiu al satului Dozești). De remarcat că dânsii au făcut multe demersuri pentru inserarea numelui Mircea Buciu pe firmamentul locașului de cultură: *Căminul Cultural Mircea Buciu*. Toate aceste realizări au avut la bază un frumos vis al celor doi inițiatori, încă din anul 2021, care a fost urmat de muncă multă, cu sușuri, cu stagnări, reporniri. Tot meritul dumnealor este faptul că au conștientizat autoritățile locale (primăria, consiliul local, primarul Nicolae Voicescu, viceprimarul Gabriel Tur). Toți merită mulțumiri și recunoștință! Trebuie reținută insistența memorabilă a lui Gigi Jianu și a lui Constantin Puiu-Tudor, ca sub nicio formă să nu se politizeze aceste eveni-

mente culturale! Actul cultural să decurgă normal și nimeni să nu se cațere pe munca altora! Și totuși a venit un politruc-intrus de la județ, care aflând de evenimente a venit să taie panglicile... Cele două evenimente culturale, au primit Binecuvântarea Creștină de la ÎPS Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului. Rămâne de neînțeles faptul că preotul satului-Nicolae Diaconu- a dat bir cu fugiții...cică era în concediu... La activitățile amintite au participat elevii-copii ai satului (dansuri populare, interpretări vocale muzică populară românească), toți sub îndrumarea dascălilor lor, apoi tineri soliști vocali și instrumentiști, istorici, scriitori și jurnaliști. A fost aplaudată participarea nepotului marelui muzican Mircea Buciu, prodecanul Adrian Buciu. Dânsul este fiul maestrului Dan Buciu care din nefericire ne-a părăsit în acest an...

La capitolul *Mulțumiri*, trebuie să amintim pe dl.Alexandru Tolea, care a dotat Muzeul cu multe obiecte, pe dl.Adrian Buciu (materiale și diplome despre bunicul său), apoi pe urmașul lui „Enache de la Olt” (cu materiale legate de marele filosof și matematician).

Ospitalitatea sătenilor, a fost la înălțime și prin agapa bogată oferită oaspeților cu generozitate. De la filiala UZPR-Olt au fost invitați: Ana Vasile, Maricela-Paraschiva și Paulian Buicescu.

EVENIMENT DE SUFLET

ÎN SATUL DOZEȘTI, COMUNA FÂRTĂȚEȘTI
INAUGURAREA MUZEULUI
ETNOGRAFIC ȘI AL PERSONALITĂȚILOR
DIN COMUNA FÂRTĂȚEȘTI
DESCHIDEREA PRIMEI EDITION
A FESTIVALULUI DE MUZICĂ
"MIRCEA BUCIU"

Să cinstim memoria străbunilor,
să prețuim rădăcinile și
să celebrăm arta care ne definește."

PRIMĂRIA ORAȘULUI HOREZU

ORAȘUL HOREZU - STAȚIUNE TURISTICĂ

Str. 1 Decembrie, nr. 7, Jud. Vâlcea - 245800

E-mail: primaria@orasul-horezu.ro Web: www.orasul-horezu.ro

Tel: 0250/860190 Fax: 0250/860481

Anunț privind deschiderea consultării publice
Nr. 26135 din 06 noiembrie 2025

Astăzi, 06 noiembrie 2025, Primăria orașului Horezu, anunță deschiderea procesului de consultare publică privind următorul proiect de act normativ: Hotărâre cu privire a stabilirea impozitelor și taxelor locale pentru anul 2026.

Proiectul de hotărâre urmează a fi supus analizei, avizării și adoptării de către Consiliul local Horezu, după 30 de zile de la publicarea acestui anunț. Până la data de 8 decembrie 2025 orele 14,00, persoanele fizice și juridice interesate, pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectul de act normativ, prin următoarele forme de comunicare; *prin poștă la adresa: Primăria orașului Horezu, strada 1 Decembrie, nr.7, județul Vâlcea, cod poștal 245800; prin fax la numărul 0250.860.481, prin e-mail : primaria@orasul-horezu.ro sau personal la sediul Primăriei orașului Horezu din strada 1 Decembrie, nr 7 – persoană de contact: OGREZEANU Daniela – Consilier Relații cu publicul și comunicare, în zilele lucrătoare, între orele 8,00 – 16,00.*

Documentația poate fi consultată pe pagina de internet a instituției, la www.orasul-horezu.ro, Secțiunea „Ultimele noutăți (Știri)” și Secțiunea „Informații de interes public”, linkul „Buletinul informativ – Legea nr. 544/2001” sau la sediul primăriei din strada 1 Decembrie, nr.7, birou Impozite și taxe locale, persoană de contact; doamna Buse Maria – Șef serviciu, tel. 0250.860.190. Proiectul de act normativ se poate obține în copie, pe bază de cerere

depusă la biroul de relații cu publicul al instituției, persoană de contact: OGREZEANU Daniela, e-mail: primaria@orasul-horezu.ro, fax: 0250.860.481, tel. 0250.860.190.

Materialele transmise de cei interesați vor purta mențiunea: „Propuneri privind debaterăa proiectului de hotărâre cu privire la stabilirea impozitelor și taxelor locale pentru anul 2026”. Propunerile trimise vor fi publicate pe pagina de internet a instituției, www.orasul-horezu.ro, la Secțiunea „Informații de interes public”, linkul „Buletinul informativ – Legea nr. 544/2001” Nepreluarea recomandărilor formulate și înaintate în scris va fi justificată printr-un document ce va fi publicat la aceeași secțiune.

Pentru cei interesați există și posibilitatea organizării unei întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ, în cazul în care acest lucru este cerut în scris de către o entitate legal constituită sau de către o altă autoritate publică până la data de 8 decembrie 2025, orele 14,00.

Pentru informații suplimentare, vă stăm la dispoziție la telefon: 0260.860.190, e-mail: primaria@orasul-horezu.ro, persoană de contact: doamna Buse Maria – Șef serviciu Impozite și Taxe Locale.

PRIMAR,
Nicolae SĂRDĂRESCU

DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...
(Urmare din pag. 7)

Cocoșul la *Orizont*-ul din octombrie îl omagiază pe Livius Ciocârlie; împlinirea venerabilei vârste de 90 de ani, într-un dosar în care semnează Smaranda Vultur, Adriana Babeți, Vasile Popovici și Mircea Mihăieș. În textul lui Vasile Popovici apare ipostaza profesorului/mentorului Livius Ciocârlie. Un portret memorabil citim în evocarea lui Mircea Mihăieș, iar Smaranda Vultur caracterizează în câteva fraze substanța scrisului lui Livius Ciocârlie. În același număr, Cristian Pătrășconiu realizează un interviu amplu cu Bogdan Tătaru-Cazaban: „Al patrulea înviat poate să fie oricine” și o anchetă despre prietenie, intitulată: „Un cerc de prieteni nu se face cu compasul”. Dar cu ce? Au răspuns Teodor Baconsky, Pia Brînzeu, Ioana Diaconescu, Gabriela Gheorghisor, Kocsis Francisko, Monica Pillat, Lucian P.Petrescu și Adrian Popescu. Tur de orizont și Cronică mărunță sunt sem-nate de Anemone Popescu.

Editorialul lui Nicolae Prelipceanu din *Viața Românească*, nr.10, cu ti-tlul „Sincronismul cel trist” este în ton cu dezvoltarea temei: „Parcă nici-odată n-am avut impresia că lumea se scufundă în minciună și ticăloșie ca în anii din urmă”. Unde se află România?! În incoerența lumii de azi, Ro-mânia, de data asta, este sincronizată. Trist sincronism! Tudorel Urian stu-diază „Anatomia fascismului românesc”. Alexa Visarion aduce pe scenă „Neliniștele destinului caragialesc”, iar Dan Gulea este sedus de „Luxul orien-tal al lui Caragiale”. O prezență curentă în revistă este Sebastian Reichmann, de această dată cu versuri, de inspirație elenă, cu un împrumut din no-belizatul *Odysseas Elytis*: „Eu trăiesc pentru când nu voi mai exista”. Un portret desenează Ion Bogdan Lefter poetului Mircea Florian, nu, nu este filosoful interbelic, având același nume. La cronică plastică, Florin Toma vede „Doi oameni cu îngeri în cap”. O fi un „nebulă” deghezat?!

Un cocoș a cântat și des-cântat la România literară, nr.42. La puzzle, Gabriel Chifu este crainicul unei invazii: „Vin barbarii...” Nu cei din vechi-me, ci barbarii din literatură, o invazie a unor persoane care nu cunosc re-gulile scrisului. Toată această nefastă instalare în literatură a unor autori fără chemare este înlesnită de dispariția vămilor (e vorba de vămi litera-re). Semnalăm paginile dedicate lui Alexandru Călinescu, sărbătoritul săptă-mânii, la 80 de ani. Acesta este prezent în revistă cu excelentul articol: „Cu nostalgie și cu îngrijorare despre predarea literaturii”. Cităm finalul: „Situția s-a agravat după 1990: nivelul studenților a intrat în cădere li-beră; s-a văzut că ei sunt lipsiți de repere istorice și că lectura e în acută suferință”. Scriu despre personalitatea și cărțile sale Vasile Spiridon („Bibli-otecă vespérale deschise”) și Răzvan Voncu („Dimensiunea morală a bibli-otecii”). Dan Stanca tatonează acele domenii care favorizează ieșirea din perimetrul limitelor „creației” în esul: „Profesor, preot, poet, mag”. „De ce plâng eroii” află(m) Cristian Pătrășconiu și noi în dialogul cu Matteo Nucci, autorul eseului „Lacrimile eroilor”, care schimbă perspectiva asupra mi-tologiei antice grecești. Pentru Paul Cernat, Gheorghe/Lordache Goleș-cu este „Un boier coroziv”. Lucian Vasiliu face un act reparatoriu, aducând în actualitate pe „Geo Dumitrescu poștașul poștașilor literari”. Favorită la Premiul Nobel pentru Literatură, dar care l-a ratat și anul acesta, scriitoarea chineză Can Xue este în librării cu romanul: „Dragostea în noul mileniu” și cronică literară: „Locuri ale dragostei, vremuri ale dra-gostei” îi aparține lui Adrian Lesenciuc. Anca Hațiegan este în paginile revistei cu: „150 de ani de la naștere. Regina Maria și eroinele lui Ibsen”.

S-au împlinit patru ani de când ostenesc la această oglindă a revistelor. La mulți alți ani!

NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI (Urmare din pag. 9)

Dumnealui nu cunoștea numele/numărul blocului, pe care-l primise MOCA de la hulitele „decenii”, în care-și mutase....era să zic șatra! Păi, la asemenea afirmații cum să reacționezi? Și apoi, cu siguranță, a ur-mat un curs, o bursă, instruire ceva, la Soroș, imediat după revoluție, pentru intoxicare, ca mulți alții! Iată alt citat : „A dispărut Râmnicul de odinioară (știa el?, era puțin mai bătrân ca mine, dar nu cântase cântece patriotice, folclorice și imnuri pe străzile Râmnicului în 1961-63, să calce prin bălgi). În locul lui s-a insinuat pervers un prototip de așezare umană, mic monstru multiplicat în zeci și zeci de exemplare”!!!! Cred că și părinții lui s-au învârtit în mormânt de așa jicnire. Ce mă doare? Mă doare ființa mea că nu s-a sesizat nime-ni să-l oprească! Acum, colac peste pupăză cineva ni-l a băgat pe gât, aici pe spatele „Analele Râmnicului” ca să murdărească, nu numai minunata minicienciclopedie, dar și cei 635 de ani de atestare documentară a Râmnicului nostru. Pentru unii „contemporani” de ai noștri nici iadul nu este o pedeapsă destulă! Ei sunt ca „niște valuri înfuriate ale mării care-și spumegă rușinile lor, niște stele rătăcitoare, cărora le este păstrată negura întunericului pentru vecie” (Warren Harding) .

Mă doare că nimeni nu a sărit în apărarea lui Gutău, când găștile plătite ale „sfântului” AUR și televizi-unile trădătoare au sărit să-l iupoaie. Pentru parteneriatul acordat forumului, pentru susținerea financiară a logisticii și acțiunilor acestuia, pentru plata tuturor cărților scrise, unele cu infamie, trebuia sărit în ajutor. Mai citiți odată propunerile lui Ioan St Lazăr de la pag. 286, proiectul lui Gheorghe Dican, pag. 280, Râmnicul cultural a lui Gheorghe Deaconu, pag. 274 și mai ales proiectul primarului Gutău de la pag. 6 și liniile direc-toare ale dezvoltării Râmnicului în perioada 2023-2030 prezentate de Daniel Ionescu, pag. 256 și e suficientă îndatorirea noastră de a ne apăra Râmnicul și edilii împotriva imposturii. Este foarte rău că nu avem o lege care să pedepsească, să condamne, la instigarea la ură, demonetizarea culturii, educației, istoriei, societății, orașelor și satelor, așa cum nu avem nici pentru indisciplina și încălcarea legii civice. Avem lege pentru cei ce deversează dejectiile în apa unui râu, în schimb sunt lăsați în pace cei ce deversează în societate ignoranța, injuriile și mizeriile despre trecut și prezent. Totul a devenit fals, mincinos, ipocrit, dușmănos și trădător. Și ne plângem de tânăra generație, de agresiunile din școli și de pe stradă, de „sondajele” (alte manipulări grosolane) scăzute la adresa parlamentului, partidelor, „politicienilor” (dacă îi întrebi, nimeni nu e în stare să explice ce înseamnă politicieni și politică, după canoane și DEX). Avem o generație născută în secolul XXI, care a depășit deja majoratul, sunt liberi să se poarte ca niște adulți, au beneficiat deja de foarte multe drepturi, avantaje și facilități, pe spinarea celor ce plătesc taxe și impozite, la care noi nici nu ne puteam gândi. Noi cei de dinainte, care ne-am sacrificat pentru dezvoltare, democrație și libertate, am luptat pentru cultură, pentru viața mai bună a copiilor, am făcut destule lucruri bune. Am avut și eșecuri dar am participat și realizat niște etape de avansare istorică. Pentru noi, societatea ne-a format, ne-a educat, ne-a învățat școală adevărată concurență puternică a occidentului, mulți dintre noi au venit în noua „eră” cu doctorate, pregătiri academice de înaltă specializare, funcții responsabile și înalte pe toate palierele, specialitățile și mediile socio-umane și administrative. Ar fi fost momentul predictibil pentru ca generația noastră, împreună cu biserica, școala și armata, să coaguleze societatea, să responsabilizeze profesorii și părinții în educarea tinerilor și copiilor, în îndatorirea lor față de muncă, societate, ordine și lege, educație și cultură, față de viața și viitorul lor, nu să-i învrăjbească. Am văzut deunăzi, un personaj învrăjbitor, numit lanțu, într-o emisiune televizată cu „copiii spun lucruri trăznite”. Ce discuție credeți că purta el cu un băiețel și o fată de 3-4 ani, peste juma de oră? Cum fură românii banii țării, îndreptându-și degetul spre parlament și guvern! Bineînțeles că nu avea exemple de FURT DE BANI, dar atât l-a dus capul! Se luptau copiii cu el să înțeleagă că trebuie pedepsiți oamenii care „fură bani de la băncii”, atât știau ei, probabil de la părinții lor . El nu, arăta spre „clădirea aia mare”, asta trebuiau să știe copii de la el că parlamentarii fură banii!!!! Asemănător este și celălalt exemplar pripășit la București, de la „fruncea țării”, Negru și la propriu și la figu-rat. Are ceva cu societatea „comunistă” (în care el s-a născut și crescut până la 18ani), cu salariații de la stat și, mai nou, cu „statul” de astăzi! Are grijă, în fiecare emisiune să verse otrăvuri.

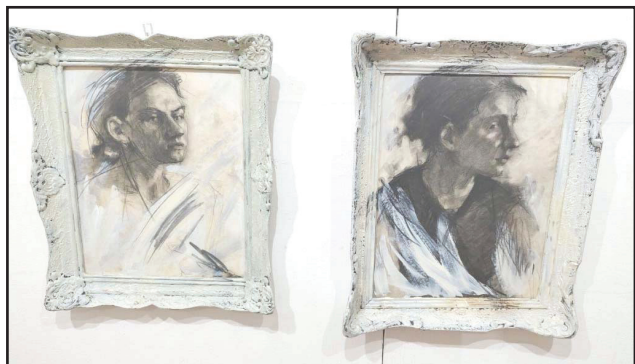
Dacă va citi cineva aceste rânduri, scrise aproape cu lacrimi, și nu cred că vor fi prea mulți pentru că, observ eu, toată lumea scrie dar nu citește ce scriu ceilalți totul rezumându-se la a rostogoli ineptiile care „dau bine” cu trendul actual promovat de mass media pentru învrăjbire, ură și nerespectarea a nimic și a nimănui, e bine să fii combătut! Îmi place provocarea și mă voi lupta în continuare, cineva trebuie „să rupă coada pisicii”. Atunci când natura rudimentară, încă existentă în creierul unora, trebuie cineva să le de-a peste mână, amintindu-le de trecutul lor. Eu nu vreau să fiu laș și ipocrit, nesimțitor, iresponsabil și nere-cunoscător. Altfel aș fi fost al 34-lea lăudațio în cartea unui „prieteni”, și nu-mi place. Immanuel Kant argu-menta, expune în scrierile sale, că „opiniile morale sunt produsul gândirii raționale cu care evaluăm avanta-jele și dezavantajele alternativelor de acțiune”. Am copii, nepoți, și chiar o strănepoată care să mă judece.

8 aprilie 2024

LECȚIE DE GRAMATICA ARTELOR LA PERSONALA SANDA AURELIA

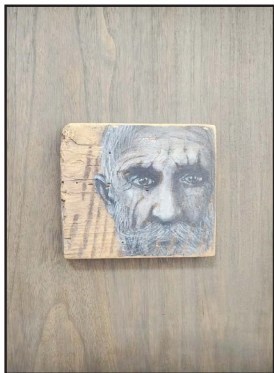
Marius DRĂGHICI

Elementele de limbaj plastic sunt folosite într-un „amalgam de tehnici, stiluri și stări” de pictorița Sanda Aurelia, în lucrările expuse la Galeria „Artex” adunate sub titulatura „ALP”. Vernisajul personalei de pictură și grafică, organizată de Uniunea Artiștilor Plastici din România Filiala Râmnicu Vâlcea, în parteneriat cu Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea și Uniunea Artiștilor Plastici din România, a avut loc vineri 31 octombrie 2025, ora 18:00. Curatorul expoziției, pictorul Gheorghe Dică, președintele Filialei UAP Vâlcea, a făcut o prezentare artistei și lucrărilor

sale: „În urmă cu câțiva ani, la Liceul de Artă din Râmnicu Vâlcea, a poposit Aurelia Sanda, aici prezentă, care locuia de ani de zile în Vâlcea, venită după un periplu de zece ani în America. Ei bine, după venirea ei la Liceul de Artă s-a schimbat ceva în comportamentul copiilor de acolo. Dacă, până atunci, elevii liceului treceau din când în când pe la galerie doar să-și mai cumpere câte un creion, ei bine, de atunci elevii au trecut și ne-au onorat cu prezența lor la

majoritatea evenimentelor pe care noi le-am avut aici. Și, ce-i mai important pentru noi decât să ai un public de artă tânăr, care își dorește să învețe, să fie educat. Ei, bine,

efectele acestor întâmplări fericite s-au văzut imediat: s-a mărit concurența la Liceul de Artă... Aurelia Sanda a participat la numeroase expoziții în țară și în America dar, cele mai multe participări le-a avut la saloanele din Râmnicu Vâlcea, la expozițiile personale și colective, pentru că nu este la prima expoziție personală dar, și la saloanele naționale de artă pe care Uniunea Artiștilor Plastici le organizează în București și cele mai importante participări sunt cele legate de Salonul Național de Artă contemporană”. Privindu-i lucrările, curatorul a precizat: „Se vede graficianul, desenatorul, artistul spontan care știe din două tușe să scoată un efect. De asemenea, sunt importante în economia acestei expoziții și cele câteva portrete pe care le-a expus tocmai ca să ilustreze faptul că a studiat portretul, a studiat corpul uman, că știe să jongleze cu linia, cu suprafețele, cu volumele, că încearcă să ne exprime următoarea stare din foarte puține culori dar, din foarte puține tușe acolo unde trebuie reușește să creeze o stare de spirit, reușește să creeze și să inducă o emoție”. La rândul ei, pictorița Sanda Aurelia și-a caracterizat demersul: „Expoziția de astăzi este un amalgam de tehnici și de stiluri și de stări de fapt. Se numește „ELP”, intitulată sugestiv sau nesugestiv, care este o abreviere a elementelor de limbaj plastic, un fel de gramatică a artelor, adică elevii mei, asta înseamnă linie, punct, pată, fără constipație. Cu curaj aruncăm și creăm efecte extraordinare și le transformăm în ceva vizionar, frumos, extraordinar”.

În aceeași zi, a avut loc la Galerile Cozia Pasaj 1 și 2, la ora 17:30, vernisarea expoziției de artă contemporană tânără „Atelier 35 (+/-)”, care cuprinde creațiile tinerelor talente Laura Nicoleta Stoian, Loredana Talpoș, Andrei Poșea, Ștefania Prujoiu, Gabriela Munteanu, Yasmine-Sarah Braviceanu, Raluca Elena Popa, Mălina Elena Turmacu, Theodora Scurtu, Elena Ciolacu, Anamaria Cărlan, Luana Maria Ivan, Mirela Manases, Silviu Preda, Ionuț Cravă, Sandra Maria Nica și Alexandra Elena Ungureanu. Curator este Gabriela Popescu și coordonator proiect, Ingrid Matei.

TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE

Un arbust fructifer, cu o înălțime de 30-100 cm, care crește în special în zonele de munte, este

AFINUL

Afinul (*Vaccinium myrtillus*) conține substanțe antibacteriene, antiseptice și un echivalent natural al insulinei, precum și calciu, magneziu, sodiu, proteine și vitaminele A, C, B1 și B2. La fel ca și alte plante medicinale, afinul are numeroase beneficii terapeutice. Planta este apreciată pentru fructele sale, dar și pentru proprietățile frunzelor și mlădițelor. Fructele conțin antioxidanți naturali, iar frunzele conțin compuși cu acțiune, antiinflamatoare, antiseptică și hipoglicemiantă.

Beneficii: efect antioxidant, efect antiinflamator, efect antiseptic, susținerea digestiei și a metabolismului, reglarea tranzitului intestinal, protecție urinară, hipoglicemiant, protecție vasculară, reducerea fragilității capilare și îmbunătățirea circulației periferice, regenerare oculară.

Se poate consuma sub formă de fructe proaspete sau uscate, ceaiuri din frunze, pulbere, macerat, tinctură. Ceaiurile pot fi utilizate în cure de până la trei luni.

Frunzele de afin pot avea și efecte negative - pot fi toxice - dacă sunt consumate în mod excesiv, fără avizul unui specialist.

Să vă fie de folos!

Ana-Maria LAZĂR

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument în Râmnicu Vâlcea.

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, Cultura vâlceană nr 143, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Compoziție foto P. Cichirdan

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Revistă apărută cu sprijinul edililor vâlcenii care iubesc cultura scrisă și al Arhiepiscopiei Râmnicului.

PDF în <http://www.culturaarsmundi.ro> și tipărit la Tg. Jiu, 25 noiembrie 2025

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21
Editura INTOL - PRESS, prin SC INTOL SRL și
S.C. Tincton S.R.L.

Director: Petre CICHIRDAN
Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Al Florin ȚENE
Ștefan DUMITRESCU
Ioan DURĂ
Ilie GORJAN
Minori editori: Simon-Peter KIS
Redactor și tehoredactor Intol Press on line: Bogdan CICHIRDAN
Ana-Maria LAZĂR
Leontina RUS
Redactori:
Colaboratori, publiciști (și fotoreporteri): Felix ȘIMA
Emil MANZUR (coresp. Timiș)
Carmen Lidia GORUNESCU
Simona Maria KIS
Puiu RĂDUCAN
Constanța BADEA
Tanța TĂNĂȘESCU
Silviu LAZĂR
Ana VASILE
Marinela BELU-CAPȘA
Ion TALPOȘ
Marius DRĂGHICI
Ligia NICOLESCU
Cristian Ovidiu DINICĂ
Mircea VASII
Marian ILIE
Dragoș COMĂNESCU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

E-mail: cichirdan@yahoo.com

Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei